1898. HARMINCZKETTEDIK ÉVFOLYAM. 259. SZÁM. BUDAPEST, CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 19.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 55—88.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Francia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svajcz-, Romania- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

Csávolszky Lajos
felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz
főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE UTCZA 8.
Telefon száma 51—66.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
PÁRISBAN főügynökségünknél:
John F. Jones & Cie. 31 bis. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg L. I. Kumpfgasse Nr. 7. Dukes M. utódai. I., Wollzeile Nr. 6—8. Haasenstein és Vogler. I., Wallfischgasse 10. Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2. Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2. Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
és valamennyi hirdetési iroda.

A király köszönete.

A fájdalomtól mélyen sujtott király köszönetet mond népeinek azért a részvétért, mit ezek gyászában iránta tanusitottak.

Mély meghatottsággal olvassa bizonyára mindenki azt a manifesztumot, melyet ő felsége a hivatalos lap mai számában intézett népeihez. Több ez, mint köszönettel való viszonzása a hüséges alattvalók őszinte részvétének. Egy nagy fejedelmi cselekedet ez, mely mig egyrészt bizonyságot tesz ő felségének mélységes érzelmeiről, másrészt kidomborodik benne a királynak szinte csodás lelkiereje, melyet a sötét tragikum meg nem törhetett, sőt inkább megedzett a népei javáért való ernyedetlen uralkodásra.

„A legsulyosabb, legkegyetlenebb megpróbáltatás ért Engem és a Házamat."

Igy szól a király.

Ő, a ki oly sokszor érezte a végzet kegyetlenségét; a kinek szivét annyi csapás érte, maga mondja, hogy most ment keresztül a legsulyosabb, a legkegyetlenebb megpróbáltatáson. Milliók éreznek vele együtt. Ebben van az ő egyetlen vigasztalódása. Fönséges szavakban fejezi ki köszönetét azért a szeretetért, mely „közel és távol, fönt és alant, ezernyi alakban nyilvánult."

Ugy jelentkezik előttünk, mintha ő, a mélyen sujtott, a kit attól féltettünk, hogy a szenvedésben megtörik, most még magasabbra emelkednék, s ő vigasztalná népeit. Hiszen az égető fájdalomban, melytől a szivek sajognak, csakugyan mélyreható nagy vigasztalás rejlik abban, hogy a királyt népeinek változhatatlan szeretete megerősíti kötelességeinek nemcsak fokozott érzetében, hogy a rábizott küldetésben kitartson, hanem megerősiti egyszersmind a siker reményében is.

Ime, egy igazi király! Fönséges példányképe minden földi uralkodónak! A szenvedésekért, mikkel a végzet sujtja, a népei javára irányzott munkálkodásban és nagyszerű hivatásának teljesitésében keresi az enyhülést.

És mialatt mi remegve aggódtunk azon, hogy a fájdalom lebirja, hiszen a király is csak ember, ő emléket alkotott az ő nagy halottjának; emléket, melyhez egy tökéletesen nemes sziv humanus érzései, egy igazi jó ember jóságos gondolatai fűződnek. Rendet alapított az elhunyt királyné emlékére, rendet olyan nők számára, kik hiven Erzsébet királyné példájához a föltevésben és az embertársak fájdalmainak enyhitésében tünnek ki.

Nagy fájdalmainkban csakugyan jóleső vigasztalás az, a mit ő felsége nyujt; hiszen az ő manifesztumából megtudjuk, hogy csodás lelkiereje diadalmaskodott ujra a szenvedések rettenetes hatásain, s a marczangoló bánat özönéből is kiemelkedik az imponáló királyi egyéniség.

A királyi kéziratok.

A király a következő kéziratokat, manifesztumot és alapszabályzatot bocsátotta ki:

Kedves báró Bánffy! Azon megmérhetlen gyász közepette, melyet Nekem és Házamnak Istenben boldogult Nőm, Erzsébet Császárné és Királyné Ő Felsége elhunyta okozott, népeimnek szeretete és részvéte, valamint a Megdicsőült iránti kegyelet megható és lélekemelő kifejezésre jutott.

Szivem sugallatat követem, midőn Önt ide mellékelt és közvetlenül szeretett népeimhez intézett köszönetemnek magyar koronám *összes országaiban* leendő megfelelő közzétételével megbizom.

Kelt Schönbrunnban, 1898 évi szeptember hó 16-án.

Ferencz József, s. k.
Báró *Bánffy* s. k.

Népeimhez!

A lesulyosabb, legkegyetlenebb megpróbáltatás ért Engem és Házamat.

Hitvesem, trónom ékessége, hü társam, a ki életem legnehezebb óráiban vigaszom és támaszom volt, kiben többet vesztettem, mint azt kimondhatnám — nincs többé! Egy rettenetes végzet elragadta őt tőlem és népeimtől.

Egy gyilkos kéz, azon örjöngő szenvedély eszköze, mely a fennálló társadalmi rend megsemmisitését czélozza, a nők legnemesbike ellen emelte törét és vak, czéltalan gyülölettel átdöfte azon szivet, mely gyülöletet nem ismert és csak a jóért dobogott.

Azon határtalan fájdalom közepette, mely Engem és Házamat ért, szemben ama hallatlan tettel, mely borzalomba ejti az egész müvelt világot, mindenekelőtt szeretett népeim hangja az, mely enyhitően hat szivemig. Midőn az isteni végzés előtt, mely oly sulyos és felfoghatatlan csapást mért Reám, alázattal meghajlok, hálát kell adnom a gondviselésnek azon nagy kincsért, melyet számomra fentartott: a milliók azon szeretetéért és hüségeért, mely a szenvedés óráiban Engem és Családomat környez.

Közel és távol, fent és alant, ezernyi alakban nyilvánult a gyász és fájdalom az istenben boldogult Császárné és Királynéért. Megható összhangban cseng minden ajakról a panasz a pótolhatatlan veszteség felett, mint hü visszhangja annak, a mit lelkemben érzek.

A mint Én forrón szeretett hitvesem emlékezetét szentül őrzöm holtiglan, ugy népeim hálája és tisztelete maradandó emléket emel Neki minden időkre.

Sajgó szivem mélyéből köszönetet mondok mindenkinek az odaadó részvét ezen ujabb zálogáért.

Midőn az ünnepi hangoknak, melyeknek ezen évet kiséri kellett volna, el kell némulniok, a ragaszkodás és hü együttérzés e számtalan tanuságaira való visszaemlékezés, azon legbecsesebb adomány marad számomra, melyet Nekem népeim nyujthattak.

Fájdalmunk közössége ujabb, benső köteléket füz a trón és a haza közt. Népeim változhatatlan szeretete megerősiti kötelességem nemcsak azon fokozott érzetében, hogy a Reám bizott küldetésben kitartsak, hanem megerősit egyszersmind a siker reményében.

Esedezem a Mindenhatóhoz, a ki oly nehezen sujtott, adjon még erőt, hogy végihez vihessem azt, a mire hivatva vagyok. Imádkozom, áldja meg népeimet és világositsa fel őket, hogy megtalálják a szeretet és egyetértés utját, a melyen viruljanak és boldogokká legyenek.

Kelt Schönbrunnban, 1898. évi szeptember hó 16-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves báró *Bánffy!* Indittatva éreztem magamat, Istenben boldogult, hőn szeretett hitvestársam Erzsébet császárné és királyné gyászos emlékére és névvédnőknője thüringiai Szent Erzsébet tiszteletére, a női nem számára egy rendet alapitani, melynek az „Erzsébet-rend" nevet adtam.

Ezen renddel egy érem is össze van kötve, mely az „Erzsébet-érem" nevet viselendi.

Midőn Önt erről értesiteném, közlöm Önnel egyidejüleg azon kéziratom másolatát, melyet ezen alkalomból Házam és a külügyek miniszteréhez intéztem, valamint az Erzsébet-rend Általam jóváhagyott alapszabályainak másolatát.

Kelt Schönbrunnban, 1898. évi szeptember hó 17-én.

Ferencz József, s. k.
B. *Bánffy*, s. k.

—

Kedves gróf Goluchowski!

A legmélyebb fájdalomtól lesujtva azon pótolhatatlan veszteség következtében, mely Engem, Hazamat és népeimet forrón szeretett Hitvestársam Erzsébet császárné és királyné hirtelen elhunyta által ért és azon szándéktól vezéreltetve, hogy az Elhunytnak egy maradandó emléket alkossak, egy női érdem-rend alapitását határoztam el, melyet mélyen gyászolt, Istenben boldogult Hitvestársam emlékezete iránti kegyeletből és az Ő védszentje thüringiai Szent Erzsébet tiszteletére Erzsébet-rendnek neveztem el.

A jóttevés és embertársai fájdalmainak enyhitése volt az, mire a megboldogult egész életén át törekedett; szolgáljon tehát ez ujonnan alapitott rend is arra, hogy általa oly érdemek nyerjék el jutalmokat, melyeket asszonyok és hajadonok különböző hivatási körükben vagy pedig a vallas, emberszeretetet és jótékonyság terén szereztek maguknak.

E renddel egy érem is áll kapcsolatban, mely Erzsébet-éremnek lesz nevezendő.

Midőn Önt erről további megfelelő intézkedés végett értesitem, egyszersmind az Erzsébet-rend alapszabályainak Elém terjesztett és itt visszacsatolt tervezetét is jóváhagyom.

Kelt Schönbrunnban, 1898. évi szeptember hó 17-én.

Ferencz József, s. k.

MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya

Azon ohajtól vezéreltetve, hogy oly férjes nőket és hajadonokat, a kik hivatáskörükben kitünnek vagy maguknak emberbaráti, vallási és jótékonysági téren a közjó iránt érdemeket szereznek, megelégedésünknek és jóakaratunknak valami látható jelében részeltethessünk, egy külön érdemrend alapitását határoztuk el, mely forrón szeretett, mélyen gyászolt hitvestársunk, boldogult Erzsébet császárné és királyné marandó emlékére és az Ő védszentje, Thüringiai Szent Erzsébet tiszteletére az

«Erzsébet-rend»

nevét fogja viselni.

Ezzel a renddel egy érdemérmet is kötünk össze, mely

«Erzsébet-érem»-nek

lesz nevezendő.

Elvárva, hogy mindazok, kiket Mi vagy Utódaink e rendbe fölveszünk, vagy az Erzsébet-éremmel kitüntetünk, a megdicsőült császárné és királyné emléke iránti kegyeletből folyton azon fognak lenni, hogy a rend tekintélyét és méltóságát nyilvános, magán és családi életükben egyaránt megőrizzék, mindattól pedig óvakodni fognak, a mi annak becsületét sértheti, a rend alapszabályait a következőkben állapitottuk meg:

I. czikk.

Az Erzsébet-rend és az azzal egybekapcsolt Erzsébet-érem adományozási joga kizárólag Minket illet és törvényes Utódainkat.

II. czikk.

A rendnek három foka van, ugymint nagykereszt, első és második osztály.

III. czikk.

A nagykereszt és az első osztályu rendje zománczozott arany keresztből áll, melynek ága két ivrész közül kiemelkedő csucsban végződnek.

A vörösre zománczozott kereszt ágain fehér zománczu hegyes czölöp nyulik végig. Közepén aranykeretü, fehér zománczu mező van, melynek elől pján egy kis kereszt alatt Thüringiai Szent Erzsébet dicsfénynyel körülvett képe látható aranyban, hátlapja pedig arany rózsaágon nyugvó szintén arany «E» kezdőbetüt mutat fehér mezőben föl.

A kereszt négy ága közt, a középpaizsból kiindulva zöld zománczu levelek s természetszinü zománczrózsak nőnek ki s egészen betöltik a keresztágai közét.

A kereszt felső végén arany szalagcsokor van, a melynél fogva az a rendszalaghoz erősittetik.

A nagykeresztes a rendjelt egy 66 mm. széles, fehér, két széle felé vékony csereszynepiros csikkal át. vont, habos szalagon viselik, mely jobb vállról balfelé csüng le; ehhez jö egy a mell baloldalára tüzendő nyolczágu, ragyogón vert ezüst csillag, melynek közepét ugyancsak a rend keresztje foglalja el.

Az Erzsébet-rend első osztályánál a rend keresztje egy 28 mm. széles rendszalagon, a mell baloldalán viselendő.

A másodosztályu rendjel alakra és nagyságra a másik két fok jelvényével egyező; csakhogy a kereszt, valamint a két első foknál zománczozott rózsaág s egyáltalán mindaz, a mi ott aranymunka, emitt ezüstből van. Csupán Szent Erzsébet képe s az azt körülvevő dicsfény a középpaizs előlapján, nemkülönben a hátlapon látható jelvények vannak itt is aranyból.

Ez az ezüst kereszt az előbbi fokokéhoz hasonló rendszalagon a mell baloldalán viselendő; azonban a keresztet a szalaggal irt karika köti össze.

IV. czikk.

Drágakövekkel kirakott rendjeleket csak azok viselhetnek, a kiknek a rendjel ilyen kiállitásban adományoztatott.

V. czikk.

Magasabb fog elnyerése esetén a kitüntetett az addig birtokában volt rendjelet az alapszabályokkal együtt a rend irodájába köteles visszaküldeni.

Ugyancsak visszaküldendő a rendjel a rendtag halala esetén is, föltéve, hogy az elhalt az osztrák-magyar monarchia vagy oly idegen állam kötelékébe tartozott, mely a maga részéről szintén megkivánja a rendtagok halála után a rendjelek visszaszolgáltatását.

VI. czikk.

Minden ujonan kinevezett rendtag kap e szerint a kinevezésre vonatkozó oklevéllel, a rendjellel és az alapszabályok egy példányával együtt egy téritvényt is, melyet sajátkezüleg aláirni és a rend irodájába visszaszármaztatni köteles, s a melyben a rendjelvényeknek és az alapszabályoknak a rend irodájába való visszaszolgáltatását a rendfokban való előléptetés esetén, nemkülönben az előbbi czikk határozmányai szerint halálesetére is igéri.

VII. czikk.

Oly rendjelek, melyek drágakövekkel kirakottan adományoztattak, nem szolgáltatandók vissza.

VIII. czikk.

A renddel összekötött Erzsébet-érem ezüstből van verve, kerek, átmérője 31 mm.; előlapján a rend keresztjét, hátlapján pedig a rózságon nyugvó «E» kezdőbetüt mutatja.

Ez az érem ép oly módon viselendő, mint az Erzsébet-rend másodosztálya.

IX. czikk.

Az Erzsébet-rend valamelyik fokára történő előléptetés esetén ez az érem nem küldendő vissza, hanem az illető rendjellel együtt viselhető. Az Erzsébet-érmet a vele kitüntetettnek halála után sem kell visszaadni.

X. czikk.

Az Erzsébet-rend tagjai, valamint azok, kik az ezen renddel egybekötött Erzsébet-éremmel vannak kitüntetve, ünnepélyes alkalmakkor e rend-jelvényekkel diszitve jelennek meg.

A nagykereszt birtokosai kisebb ünnepélyek alkalmával viselhetik egyedül magát a csillagot is.

XI czikk.

A kinevezés mindegyik rendfokra, ép ugy mint az Erzsébet-renddel egybekapcsolt Erzsébet-érem adományozása, ha az illetők az osztrák-magyar monarchia kötelékébe tartoznak, Általunk aláirt és a rend kanczellárja által ellenjegyzett oklevéllel történik.

XII. czikk.

A rendnek, valamint a vele kapcsolatos Erzsébet-éremnek ügyeit a rend irodája vezeti.

XIII. czikk.

A rend irodájának élén a rend kanczellárja áll, e tisztséget pedig Házunk és a külügyek mindenkori minisztere viseli. Segélyére van a rend egy kincstárnoka és egy kanczellistája, a kiket rend kanczellárjának javaslatára Házunk és a külügyek miniszteriumának állományából Mi nevezünk ki.

XIV. czikk.

A büntető törvénynek a rend- és diszjelek elvesztéséről szóló határozmányai ennél a rendnél s a vele kapcsolatos éremnél is alkalmazandók.

XV. czikk.

Minden időre föntartjuk Magunk és Utódaink számára a jelen szabályok tetszésünk szerint való bővitésének, változtatásának és magyarázatának jogát.

XVI. czikk.

Hogy pedig mindez a legkésőbb időkig is megtartassék, ezennel meghagyjuk, hogy jelen rendelkezésünk négy egyenlő, sajátkezü aláirásunkkal megerősitett és pecsétünkkel ellátott eredeti példányban állittassék ki, melyek közül egy a rend levéltárában, a második Házi levéltárunkban, a harmadik az osztrák belügyminisztérium levéltárában, a negyedik pedig a magyar Országos Levéltárban őrzendő.

Kelt Schönbrunnban, 1898 évi szeptember hó 17-én.

—

Kedves Sztáray grófnő!

Istenben boldogult, felejthetetlen hitvestársam, *Erzsébet* császárné és királynénak halála órájában Ön által tett kitünően hü, önfeláldozó és odaadásteljes szolgálatok hálás elismeréséül, Önnek az Általam mai napon a *Megboldogult* emlékére alapitott Erzsébet-rend nagykeresztjét adományozom.

Kelt Schönbrunnban, 1898 évi szeptember hó 17-én.

Ferencz József, s. k.

A király.

A király ma délelőtt Schönbrunnból a Hofburgba ment és külön kihallgatáson fogadta az elhunyt *Miksa Emánuel* bajor herczeg két fiát, *Szigfridet* és *Kristófot*, *Thurn-Taxis Albert* herczeget és nejét és sógorát *Ferdinánd* alençoni herczeget, azután háromszor hajtatott *Train* grófnőhöz, a királyné nővéréhez; harmadszor otthon talalta és egy negyed órát töltött nála s ezután visszatért Schönbrunnba.

A király fejedelmi vendégei már mind elutaztak Bécsből.

A szász király ma délelőtt visszautazott, ugyszintén a mecklenburg-strelitzi, az oldenburgi és a szász altenburgi örökös nagyherczeg. Az éjjel a roman király, a badeni nagyherczeg és Albert belga herczeg elhagyják Bécset. Tegnap éjjel *Danilo* montenegroi herczeg visszautazott Czettinjébe.

Az országgyülés elnökei a királynál.

A király ma délben fogadta az országgyülés két házának elnökét, a kik a magyar parlament részvétét fejezték ki a királyt és nemzetet ért irtózatos csapás felett.

Uj Könyv a Bastilleről.

A hires párisi fogház Európa minden regényolvasója előtt ismeretes. Abban a felejthetetlen korban, midőn mindnyájan bizonyos lázzal faltuk föl a Montépen, Ponson, du Terrail és Gaboriou-féle regényeket, a Bastille, mely annyi ily fajta regényben szerepet játszik, valami rémes, kinzó kamrák és sötét, földalatti czellákból álló börtönnek tünt föl. Ez a vélemény, hogy a hires fogház az önkény mentsvára, az igazságtalanul elitéltek vigasztalan tartózkodási helye, nemcsak messze Páristól, a rémregényekből táplálkozó olvasó előtt állott fenn, maga Páris is, az udvartól és nemesektől távol álló alsóbb osztályok gyülölettel vegyes áhitattal tekintettek ezekre a misztikus falakra. S mikor a nagy forradalom a romboló ösztönt oltotta a különben békés sanseulokok lelkébe, első a Bastill volt, melyet lelkesen megostromoltak. Ennek az ostromnak eredményéről és jelentőségéről alább szólunk, ezzel csak jelezni akartuk, hogy a Bastillenak oly rémes, szimbolikus jelentősége volt, hogy lerombolásának évfordulója még ma is a franczia nemzet nemzeti ünnepe, a hires becsületrend-osztó julius 14-e.

Eddig a legenda, most jöjjön a történelem. A Bastille valóságban sokkal, de sokkal ártatlanabb hely volt, mint fölvigult fantáziák rendesen elképzelték. Sőt lehet mondani, hogy Páris számos fogházai közt, melyekben az ancien regime alatt az államnak kellemetlen vagy fölösleges egyének ellátását intézték, ez a legkevésbé rémes. Egy belga-franczia iró érdekes könyve*), mely ezzel a témával foglalkozik, hü okmányok és titkos munkák atkutatása nyomán bemutatja az igazi Bastillet. S valóban ez inkább vidam, kedves foghaznak nevezhető, mint a velenczei álomkamrák társának.

Néhány szemelvény az érdekes könyvből meg fog győzni erről.

A Bastille virágkora a tizennyolczadik század második s a tizennyolczadik első fele. Tehát a két Lajos, a XIV. és XV. kora. Mindkettőnek volt elég oka, hogy nekik kellemetlen embereket ártalmatlanná tegyenek s erre a czélra legalkalmasabbnak a Bastillet tartották. Igy került a Bastillebe — hogy a legismertebb alakkal kezdjük — a hires *vasalarczos*. A vasálarczos sokáig foglalkoztatta Európa közvéleményét, halála után egész irodalom támadt róla s csak a legujabb kor kutatásainak köszönhető, hogy kiléte biztosan meg van állapitva. Tudvalevőleg a legenda szerint XIV. Lajos egy ikertestvérét zárták be és álarczoták el igy, nehogy pretendensként föllépheseen. Sokak állitasa szerint a vasálarczos maga XIV. Lajos volt s az igazi *„napkirály"* valami bölcsőbe csempészett, intrikák folytán az igazi király helyettesitésére kiválasztott fattyu. Ma ez mind meseszámba megy. Funck-Brentono és mások alapos kutatása kideritette, hogy az igazi vasálarczos egy Marsigli nevü olasz főur volt, a kit hütlen diplomacziai eljárás miatt csukatott el a király. Élefogytáig nem vas, hanem fekete selyem álarczot hordott és sohase hagyta el a Bastillett.

Érdekesek azok az adatok, melyek a fogház régi kezelési könyveiből, a rabok névsorából, az ellátási költségekből lettek összeállitva. Frappáns világot vetnek ennek a hires fogháznak beléletére, mely szerintük inkább valami előkelő klubnak vagy drága pensionnat-nak, semmint rémes börtönnek tünik föl. A Bastillbe való záratás tulajdonképen csak a fogoly szabadságának elvesztését jelentette. Különben egészen ugy élhetett, a hogy kint megszokta. Magával hozhatta butorait, könyvtárát, ha előkelőbb volt, cselédséget, sőt feleségét is. A nagy irók közül Diderot, Voltaire, d'Alembert mind megjárták a Bastillet, a Candide irója kétszer is, de mindannyian egészen el voltak ragadtatva az ottani ellátastól. Voltaira először 24 éves korában volt ott. A napi programmot, melyet egy baratjához irt leveleken részletez, nem lehet egyáltalában hasonlitani a bebortonozottek rendes életmódjához. „Nagyon szép, tágas szoba van — irja ebben a levélben — melynek főelőnye, hogy gyönyörü kilátás nyilik ablakából Páris panorámajára. Mivel a saját kis mansarde-szobám butorzata nem töltötte volna be ezt a pompás lakosztályt, a fogházparancsnok az állami költségén butorokat hozatott, függönyöket vásárolt, ugy hogy most egész uj környezetben élek. A min leginkább csodálkoztam, egy kifogástalan öltözetü fiatal ember volt, ki első reggel kijelentette, hogy személyes parancsaim teljesitésével bizták meg. Ime, be kellett záratnom magam, hogy inashoz jussak. Az egész délelőtt különben dolgozhatom, irhatok, sétálhatok s a mi legkellemesebb, semmi sem juttatja eszembe, hogy fogházban vagyok. A dejeuner menüjét magam állitom össze, ugyszintén az ebédét is s tekintve, hogy ellátásom 35 frankra rughat, képzelheted, hogy mindkettő igen izletes lehet. A társadalmi élet itt nagyon élénk. Több előkelő nő van köztünk, Luynes herczegnő, Villiers vicomtesse, De Frigniére báróné, de la Roche báróné s mások, kik valóságos estélyt adnak. Láthatod, hogy nem panaszkodhatom stb."

Voltaire egyáltalában nem tulzott. A Bastilleban nagyon ügyeltek rá, hogy a foglyok jól érezték magukat. Mindennapi dolog volt, hogy ha egy hölgy került zár alá, szobáját egészen ujonnan kárpitozták, rendezték be, megengedték neki, hogy barátait fogadja, estélyeket adjon.

Luynes herczegnő, ki eddig ismeretlen udvari intrikák miatt került a Bastille-ba, valóságos udvart teremtett maga körül. Ha függönyének szine nem tetszett, levétette s a fogház személyzetének addig kellett Páris összes boltjaiban lótni-futni, mig a neki tetsző szövetmintát valahol felkutatták. Ha estélyt adott, a melynek költségeit az állam pénztárából fedezték, a fogház parancsnoka szerencséjének tartotta, hogy megjelenhetik. Egész Párisban beszéltek róla s az előkelő, fényes kocsik ép oly tábort képeztek aznap este a Bastille bejárata előtt, mint valami premiere alkalmával az opera lépesője alján.

Sőt annyira ment az akkori igazságszolgáltatás liberalizmusa, hogy nemcsak a családi kötelékek megszakitását nem követelték a foglyoktól, de az emlitett szép herczegnő Guiche grófhoz, Nazarin biboros egy unokaöcséséhez való szerelmi viszonyát a fogház falain belül is folytatta s a szerelmes lovag látogatásait ép oly hivatalos komolysággal vették tudomásul, mint más fogházakban az anya vagy hü feleség szigoruan ellenőrzött visite-jeit.

Egy másik érdekes eset, mely kitünően karakterizálja a Bastille érdemetlenül rémes hirnevű beléletét, a Poincourt és Dusaiseaux-féle párbaj. Igenis, párbaj, bármily furcsának tessék, hogy egy fogház rabjainak megengedik a fegyveres párviadalt. Épen ez mutatja, hogy a Bastillebe való elzárás csak a bennlakók személyes szabadságát volt hivatva megszüntetni, más tekintetben azonban abszolute nem birt fogság jelleggel.

Poincourt és Dusaiseaux, két délvidéki nemes, kik közül az előbbi egy szerelmi viszonyból támadt párbajban leszurta a férjet s ennek halálát vezekelte le a fogházban, utóbbi pedig egy királyi herczegnőről terjesztett mendemonda miatt volt elfogva. Egy Fregniéré báróné által adott estélyen kártyázás közben összeveesztek. A heves összetüzés közben oly szavakat vágtak egymás arczába, melyek rendes körülmények közt a párbajt természetessé tették, de itt a fogházban nem igen találván támogató preczedensre, el kellett volna halasztani az elégtételadást. Mind a két lovag azonban el volt tökélve, hogy okvetlen megvereksik s igy idejeglenesen összebékültek s egy közös irást intéztek a királyhoz, melyben a párbaj megengedését kérték. Mikor ezt a fogház parancsnoka megtudta, megijedt, sejtvén, hogy bár a király tudtával és beleegyezésével éltek a foglyok ily vidám életet, neki mégis kötelessége lett volna egész a párbajhoz vezető exczesszusokat elkerülni. Legjobbnak tartotta tehát, hogy maga szakállára titokban megengedte a parbajt, mely a fogház kertjében meg is történt. Poincourt meg is sebesült. A segédek maga a parancsnok, a helyettese, egy vértes hadnagy s két porkoláb voltak, a viadal tehát quasi hivatalos asszisztenczia mellett folyt le.

Hasonló vidám esetekben bővelkedik a Bastille krónikája. Mindennapi dolog volt, hogy a foglyok miután letelt fogságidejük, kérvényt intéztek a kormányhoz, hogy tovább is ott maradhassanak. Sohase engedtek valakit teljesen pénz nélkül elmenni, sőt gyakran még arról is gondoskodtak, hogy a szabadonbocsátott a szabadsága első napjaiban, mig régi lakását megint lakhatóvá teszi, vagy uj lakást fogad, a Bastilleban ideiglenesen szállást kapjon. Hátramaradt kezelési könyvek nyomán meg lehet tudni, mennyibe került az államnak az egyes foglyok eltartása. Ez természetesen a szerint módosult, hogy mily állást foglal el az illető a külső társadalmi hierarchiában. Általában herczegi személyek számára napi 75, grófi 50, bárói vagy vicompti méltóságok számára napi 40 livre volt kiutalványozva. Parlamenti tagok, birák, irók, müvészek 30—40 livre erejéig kötelezettek. Tekintetbe véve, hogy ezek a mai kétszeres árnak felelnek meg, képzelhető, hogy a luxus és gourmanderia nem maradt idegen a Bastille falain belül.

Ez volt a fogház aranykora, értve ez alatt nagy látogatottságának idejét. XVI. Lajos alatt egyre gyérebben kerültek a bünösök a Bastilleba, ugy, hogy mikor 1789 julius 14-én az üvöltő sansculotte had elfoglalta, csak öt foglyot, köztük két elmebeteget s egy közönséges váltóhamisitót szabaditottak meg. A zsarnokság szimbóluma tehát sohse volt az ártatlan Bastille. Inkább egyik karakterisztikus jelensége az ancien regime romlásaban is szeretetremélto, erőszakossagaiban is finom mosolygó kulturájának, mely még a fogház falai közé is bevitte napsugarus, vidám életnézetét.

*) Funck-Brentano, La Bastille, Paris 1898.

Szilágyi Dezső képviselőházi és gróf *Károlyi* Tibor főrendiházi elnök fekete magyar diszben jelentek meg az uralkodó előtt. *Szilágyi* Dezső az I. osztályu vaskoronarend szalagját viselte. A király a két elnököt felette kitüntető módon fogadta és a legkegyesebb szavakban köszönte meg a magyar törvényhozás részvétét.

Az elnökök mélyen megrendülve távoztak a kihallgatásról.

Mindketten jelentést tesznek a legközelebbi ülésen — Szilágyi Dezső a képviselőháznak már keddi ülésén — a fogadtatásról, a melyben ő felsége őket részesitette. *Szilágyi* Dezső és gróf *Károlyi* Tibor még holnap estig Bécsben maradnak, hogy résztvegyenek a holnap délutáni vigiliákon, a melyeken a magyar kormányt báró *Bánffy* miniszterelnök és báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter fogják képviselni. A többi magyar miniszter tegnap és a mai nap folyamán visszautazott Budapestre. Dr. *Wlassics* vallás- és közoktatásügyi miniszter kedden visszatér Bécsbe, hogy a magyar kormány képviseletében jelen legyen a szerdai és csütörtöki gyászmiséken.

A magyar honvédséget a gyászmiséken *Klobusár* altábornagy honvédlovassági felügyelő és *Bolla* altábornagy fogják képviselni.

Báró *Bánffy* Dezső ma délután Kaltenleutgebenbe rándult.

A királyné szobra.

A királyné szobrára nagyban folynak az adakozások.

A rettenetes merényletet követő napon, a mikor felmerült a szobor eszméje, azt remélték, hogy összehoznak *egy negyed millót*. Ma már azt mondhatjuk, hogy a negyed millió együtt van, pedig a gyüjtés ugyszólva még az elején van.

Értesülésünk szerint *a főváros uri kaszinóiban olyan nagyarányu gyüjtést indítanak* meg e napokban, hogy már most is olyan eredményt lehet remélni, a minőt eddig még alig értek el nálunk.

A mai napon többek közt a *nemzeti kaszinó* gyüjtőiven következő aláirások történtek: Semsey László 800 frt, gróf Bánffy György 300 frt, Fáy Gyula 50 frt, gróf Nádasdy Tamás 500 frt, gróf Nádasdy Ferencz 1000 frt, gróf Esterházy Mihály 300 frt, eddig összesen 2950 frt.

Maga a *nemzeti kaszinó* 5000 frtot adott.

A budapesti közuti vaspályatársaság igazgatósága a királynénak emelendő szobor költségeire 1500 frtot szavazott meg.

A *Ganz és társa* vasöntő és gépgyár részvénytársaság 5000 koronát adományozott az Erzsébet királyné-szoborra.

Jókai Mór a királynéről.

Koszorus költőnk: *Jókai* Móra a »N. Fr. Pr.« mai számában megható buesuzó szavakban emlékszik meg tragikus sorsu királynénkról. A nekrolog következőképen hangzik:

«Eszménye volt a nőnek: mint maga, mint királyné, mint szépség; de kivált mint türő lélek, mint *mater dolorosa*.

A szenvedő asszony oly teremtvény, a ki legközelébb áll az istenséghez. A nő, a ki csak mások szenvedését enyhíti, némán türi a fájdalmat. A ki mindig csak házára, népeire, szeretett férjére gondol: védelmet talál a vihar ellen, nem fél az emberektől, nem tér ki a végzet elől.

Épen oly fatalista volt, mint fia Rudolf trónörökös. Hányszor kértem könyörögve a jóságos főherczeget, hogy drága életet ne tegye koczkára, ha valamely ösmeretlen erdőkerülővel sötét éjszaka idején az őserdőkben járt, vagy a mikor teljesen kiséret nélkül, egyes-egyedül az emberektől elhagyott dunamelléki sürüségekben állt lesben, vagy a mikor egyesövü fegyverével megvárta a medvét, a mig a puskacső elé ért. Vidáman mosolyogva mindig igy felelt:

— Csak addig élünk velamennyien, a mig a végzet akarja; ha a gondviselés missziót bizott rám, megvédelmez a sürüségben, a hipban és mocsárban is, a medvéktől pedig nem félek.

A királyné szintén olyan, a végzetben bizó jellem volt. Nem tudta, mi a félelem; nem rettegett sem az emberektől, sem az elemektől.

Mikor Madeira szigetéről sulyos betegségéből fölépülve hazatért, borzalmas vihar érte utól a tengeren. A hajó dühéj gyanánt hányta-vetette az orkán toronymagasságu hullámokon. A királyné a gőzhajó födözetén gyönyörködött a viharban. A hajóparancsnok figyelmeztette a főudvarmestert, hogy a királynét az egyik, a hajón átcsapó hullám lesodorhatja. A főudvarmester (egy magyar magnás és tábornok, a ki később a boszniai hadjáratban vezérlő szerepet játszott) kérte a királynét, vonuljon kabinjába. De a királyi hölgy azt felelte, hogy tovább akar gyönyörködni a vihar látványosságában és a födélzeten akar maradni. Erre a főudvarmester a királynét odakötötte az árboczfához és ugy megóvta a veszélytől, hogy a hullámok lesodorják. Miért is nem volt ez a derék férfiu Genfben, a szörnyetegek eme gyülekezési helyén a királyné oldalán!

Mily mértékben volt a királyné a magyarok védő angyala, azt a történelem muzsája már följegyezte; nyelvünkön oly tisztán és oly válogatott módon beszélt, mint senki más. Magyarország előkelő körei tanulhattak volna tőle. Régóta védnöke volt irodalmunknak és engem sokszoros hála köt az emlékéhez. A királyné 1869-ben oly jóságos volt, hogy egyik regényem ajánlását elfogadta. A királyi udvar Budán időzött és ott átadtam a királynénak regényemnek egyik diszpéldányát. Sokáig és behatóan beszélt velem a magyar irodalomról. Mikor távozni akartam igy szólt:

— Várjon csak, megmutatom önnek a lányomat.

Ezzel kinyitott egy oldalajtót, intett a dajkának, a ki a királyi sarjat, csipkevánkosban karján behozta. Ez Mária Valéria volt. A mosolygó gyermeket a királyné karjába vette és arczához szoritotta. Életemnek ez volt a legszebb jutalma.

S most mindennek vége.

Annyi báj, annyi szeretet, annyi magasztos érzés — mind mind a koporsóban nyugszik.

Koszoruk közt pihen; de lelke már a mennyországban andalog.

Nem üldözi már az árnyék, a mely országról-országra kényszeriti a zarándokutakra; most már magasztos lelke azt a magasztos lelket öleli, a kit sem ébren, sem álomban nem tudott feledni soha.

Imádkozzunk Istenhez. Ő bölcs és mindenható. Lát a jövőbe, bepillant a szivredőkbe. Látja a jövő ködét, látja a szív viharos tengerét: egy csep vért önt rá és a köd eloszlik, a háborgó tenger lecsillapul. Persze nagyon is becses vércsöpp volt ez.

Mindennapi imám eddig harom fohászt foglalt magában: «Uram, adj örök üdvösséget megdicsőültjeinknek! Uram, óvd hazámat, királyomat és királynémat minden baj ellen. Most már csak két fohász marad: király és haza. A harmadik örök fényben tündöklik már.

De kettő megmaradt: király és haza.

A mikor a lesujtó rémhirt meghallottuk, valamenynyiünk ajkáról elröppent egy szó: «Miért nem lehettem ott, hogy testemmel megvrdelmeztem volna!»

Megmaradt kettő, a mit megvédelmeznünk kell: a királyt és a hazat; de nemesak saját testünkkel, lelkünk minden hullámverésével készen vagyunk arra, hogy ezeket megvédelmezzük.

Ha királynénk csöndes betegágyon lehelte valna ki utolsó sóhaját, akkor is megsirattuk, koszorukkal elhalmoztuk, sirját megáldottuk — és azutáa eltünt volna... De a királyné, a ki vértanuhalált halt, nem tünik el soha. Szelleme előttünk fog lebegni, ha kivülről viharok zugnak át hazánkon, ha testvérharcz dul nemzetünk fiai közt; lebocsátkozik hozzánk, megmutatja vére sebét s a seb beszélni fog: «Szeresd a hazát, szeresd a királyt!»

Imádhozzunk istenhez!

Temetés után.

A miről a temetés előtt nem szivesen beszéltünk, most már nyiltabban szólhatunk. Nem más ez, mint az a sok botrányos intézkedés s a főudvarmesteri hivatal tapintatlanságainak sorozata, a mely mind a magyarok ellen irányult.

Azt már megirtuk, hogy a királyné koporsója felett előbb csak ez a felirat volt: *Imperatrix Austriae*, csak azután — a kellő reklamálás után — tették a feliráshoz a *Regina Hungariae*-t.

A kapucinusok sirboltjában mától kezdve megtekinthető a nagyközönség is az elhunyt királyné utolsó nyugvóhelyét; a kriptát fekete gyászlepel boritja, mindenfelé láthatók a czimeres pajzsok, melyeket diszitésül alkalmaztak. Eredetileg — sőt még a temetésen is — ezeken is csak az Imperatrix Austriae felirat volt olvasható, de ma reggel alája festették ezt a két szót is: Regina Hungariae.

De olyan apró betükkel, hogy csak az veszi észre, a ki épen keresve keresi . . .

A fennt járt magyar képviselők s főrendek egyáltalán elég keserü tapasztalatot szereztek.

Eltekintve attól, hogy a minálunk ilyen alkalmakkor divó rendhez képest és a mi felfogásunk szerint, a temetésen egyáltalán rendetlenség uralkodott, a rendezést intéző főudvarmesteri hivatal például megengedte azt, hogy azt a térséget, a mely a magyar országgyülés tagjai részére volt kijelölve, mielőtt az országgyülés tagjai oda jutottak, teljesen elfoglalták a bécsi — rezerv-tisztek.

S a mikor a képviselők s főrendek nagynehezen mégis helyhez jutottak, még csak arról sem gondoskodott a rendezőség, hogy a kocsik közéjük ne hajtsanak.

A bécsi tapintatlanságok közt nem utolsó volt az sem, a melyet a főudvarmesteri hivatal azaltal követett el, hogy a magyar szekes főváros főpolgármestere és polgármestere tisztán csak a miniszterelnök jóvoltából és határozottan erélyes fellépése következtében jutott, be a temetési szertartáshoz a templomba.

Budapest polgármestereit ugyanis egyszerüen nem eresztették be.

Báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök szerencsére hirét vette — és pedig idejekorán — ezt az ujabb botrányt s hamarosan elintézte a dolgot.

A templom előtt felkereste Márkust és Halmost s karon fogva őket, ugy vezette be mindkettőt.

A jelenet szemtanui azt beszélik, hogy Bánffy ellentmondást nem türő módon lépett fel.

— *Hol ül Lueger?* — kérdezte a templomban Bánffy.

A főudvarmester egyik hivatalnoka megmutatta neki, mire Bánffy oda vezette a polgármestereinket.

— *Az uraknak is itt van a helyük*, — szólt és távozott.

A szomoru hangulatban is jóizü mosolyt fakasztott a magyar urak ajkán magyarellenes Bécsben az a kis incidens, mely abból állott, hogy a *Burg-Wache* épen a negyvennyolczas *Ugron Gábornak fegyverbe állt*.

Az őrparancsnokot ugyanis Ugron unpozánt megjelenése annyira meglepte, hogy — valószinüleg idegen fejedelemnek nézve Ugront — «Gewehr heraus!»-t kiáltott, s az egész őrség fegyverbe állt Ugronnak.

Becsben különben — magának Bécsnek a részéről — vajmi kevéssé nyilvánult a gyász.

A kapucinusok templomának terén volt olyan ház, a hol még csak egyetlen gyászlobogó sem volt.

A bécsi részvétet, a *Kaiserstadt* hangulatát különben kitünően jellemzi az is, hogy például a legtekintélyesebb bécsi lapnak a királyné temetéséről szóló mai számában, *Dreyfusról szól a vezércikk*.

A német ellenzéki pártok hangulatára rendkivül jellemző czikket irt a *«Zeit»* czimü bécsi politikai folyóirat *Katasztrófa politika* czim alatt, abból az ötletből, hogy gróf *Thun* osztrák miniszterelnök fel akarja szólitani a nemzet ellenzéki pártokat, hogy a nagy gyászra való tekintettel szüntessék meg az obstrukcziót és tegyék lehetővé a kiegyezés parlamentáris elintézését.

A nevezett lap hevesen tiltakozik az ellen hogy a *«vak, végzet brutalis csapásait»* arra használják fel, hogy uralkodásra képtelen kormányok kimeneküljenek a hinárból. *Taffeet* annak idején a trónörökös tragikus halálát mentette meg és most gróf *Thun* a királyi gyászos halálát szintén politikai czélokra akarja felhasználni.

A czikk egyes helyei annyira bántó és az általános gyászt és kegyeletet sértő hangon vannak tartva, hogy *az ügyészség ezeket a részeket konfiskálta*.

Általános gyász.

A Petőfi-társaság gyászünnepe. A Petőfi-társaság ma délelőtt tartott ülésén adott kifejezést a királyné halálán érzett fájdalmának. Az ülésen *Jókai* Mórnak a társaság elnökének kellett volna beszédet mondania, de az ősz iró még nem érkezett vissza Bécsből, a hová a királyné temetésére utazott s igy az ülést szépszámu közönség jelenlétében *Várady* Antal nyitotta meg rövid, de ékes szavakban tolmácsolván a bennünket ért nagy fájdalmat. Inditványozta, hogy a társaság jegyzőkönyvileg adjon kifejezést mély gyászának, a melynek külső jelét, egy diszes koszorut az elnök helyezett a királyné ravatalára.

Ezután három alkalmi költemény következett. Az első *Endrődy* Sándoré volt. A mély érzésü költemény utolsó versszaka ez:

— Aztán álljuk körül drága koporsóját,
Némán emlékezve, minden mást feledve —
Ne hangozzék egy jaj, egyetlen sikoj sem,
Maradjunk csöndesen . . .
A zajt nem szerette.

Utána *Jakab* Ödön olvasott fel egy költeményt, mely a következőleg végződik:

Nagy búbánatunk, mely most kesereg érte
Nemzedékről fog átszállni nemzedékre,
Mint esőzése a késő őszi gyásznak,
Mit örökül hagy egyik év a másnak.

Végül *Ábrányi* Emilnek *A kapuczinusok* czimü szép költeményét szavalta el *Várady* Antal nagy hatással. A közönség a költemény hatása alatt oszlott szét. Itt jegyezzük meg, hogy *Magyar költők gyásza* czimmel *Neugebauer* László, a Petőfi-társaság tagja, német forditásaiban bocsátja közre a magyar költők ama költeményeit, melyek a nagy nemzeti gyász alkalmából megjelentek s melyeknek forditási jogát a szerzőktől egyenkint megszerezte. A szép kötet a Petőfi társaság czége alatt jelenik meg s a forditó a kötet jövedelmét az Erzsébet-szobor alap gyarapitására ajánlotta föl.

*

A nemzeti kaszinó választmánya ma délután rendkivüli ülést tartott, melyen gróf *Eszterházy* Mihály elnök igazgató mély megindulással adott kifejezést a kaszinó őszinte fájdalmának és gyászának azon megrendítő csapás felett, mely a dinasztiát és a nemzetet a legszeretettebb királyné halálával érte. Miután számot adott azon intézkedésekről, melyeket a választmány jóváhagyása reményében a kaszinó gyászának külső kifejezése tárgyában eddig tett, inditványára a választmány elhatározta, hogy 1. *a vértanu királyné szobrára 5000 frtot megszavaz*; 2. *a szoborra a kaszinó tagjai között külön gyüjtést indit*; 3. diszterme részére egy hazai művész által *a királyné életnagyságu arczképét megfesteti*; 4. gyászának külső kifejezéséül palotájának gyászdiszitését 30 napig meghagyja, végül a miniszterelnökség utján felirat alakjában ad kifejezést legmélyebb részvétének és fájdalmának.

*

A magyar nők gyásza. Szerdán délután az uj városháza közgyülési termében lesz az értekezlet a magyar nők országos Erzsébet-alapitványa tárgyában. A gyülésen az egyesületek kiküldöttein kivül magánosok is megjelenhetnek s az értekezlet előreláthatólag rendkivül népes lesz. Eddig pusztán az alapitvány volt tervben, most felvetődött az a kérdés is, hogy a magyar nők esztendőről esztendőre koszoruval is kifejezzék kegyeletöket, s minden évben a királyné halála napján koszorut vigyenek Bécsbe a királyné koporsójára. Ezenkivül egy kápolnát is terveznek, a melyet Genfben állitanának fel azon a helyen, a hol a királynét meggyilkolták.

*

A nagypénteki református társaság. Wlassics Gyuláné t. elnöknő, *Hegedüs* Sándorné védnöknő és dr. *Kiss* Áron elnöklete alatt tegnap tartott rendkivüli választmányi ülésén elhatározta, hogy Erzsébet királyné gyászos elhunyta fölötti mély fájdalmat a trón zsámolya elé terjesztendő részvétiratban tolmácsolja, az árvák számára épitendő «Otthon»-a első épületét a királyné emlékének szenteli s róla nevezi el, homlokzatára vésetvén e nemes mondását: «A gyermekeket munkára kell nevelni». A társaság tagjai körében «Erzsébet koszoru-alap» czimen gyüjtést rendez s az egybegyült összeg kamataiból az «Erzsébetháza»-ban egy árvának ápoltatási és neveltetési költségeit fedezi. A gyüjtést *Hegedüs* Sándorné nyitotta meg a 100 frtos adománynyal.

*

A budapesti ref. egyház kálvin-téri templomában ma gyászünnepet tartottak. A gyászdrapériával izlésesen diszitett templom zsufolásig megtelt közönséggel. A theológiai énekkar, valamint a közönség éneke után *Szász* Károly ref. püspök lépett a szószékre és elmondta nagyhatásu emlékbeszédét, melyben a megboldogult királynét jellemezte. Ezután a gyásztnnep véget ért.

*

A fazekastéri református templomban ma délelőtt gyászhecsédes istentisztelet volt, melyen más felekezetbeli előkelőségek is nagy számmal jelentek meg. *Huppal* Benő ref. lelkész mondta a gyászbeszédet, melyet a nagy közönség áhitattal hallgatott végig.

*

A székely művelődési és közgazdasági egyesület ma délután tartott rendkivüli választmányi ülésén elhatározta, hogy a királyné halála felett érzett mély fájdalmának a király előtt való tolmácsolására a kormányt kéri föl. Egyben Erzsébet királyné szobrára 200 koronát szavaztak meg.

*

A budai polgári kör rendkivüli ülésén *Rupp* Zsigmond elnök tolmácsolta a kör érzelmeit a királyné szivrendítő halála alkalmából. Egyuttal bejelentette, hogy a királynénak a kör nagytermében függő arczképét alkalmazták s gyászlobogót is kitüztek. A választmány elhatározta, hogy a gyász e külső jeleit 30 napig meghagyja, a királyné szobrához pedig 300 koronával járul. Végre elhatározta a kör, hogy ama mozgalomhoz, melyet a főváros több társaságlete a rémeset feletti fájdalom és hódoló részvétnek kifejezése czéljából megindított, a maga részéről is hozzájárul.

*

A tisztviselő-telepi kápolnában szombaton délelőtt kilencz órakor *Horváth* Zsigmond segéd lelkész tartott nagymisét, a melybe a királynéért mondott megható imát szőtt be.

*

A Budapesti katholikus kör mai igazgatóválasztmánya *Pintér* Kálmán elnök inditványára a következő határozatot hozta: A felséges halott felejthetetlen áldott emlékét és a róm. kath. köröknek az általános gyászban való mély részvétét a budapesti kath. kör jegyzőkönyvében megörökíti. E részvétének a trón zsámolya elé való juttatásával az elnökséget bizza meg. A királyné szobrának költségeihez hozzájárul. A nagy halott emlékére a kör szeptember 23-án délután 6 órakor gyászünnepélyt rendez.

*

A nemzeti zenede igazgató-választmánya gróf *Zichy* Géza elnök betegsége miatt *Gerlóczy* Károly alelnök elnöklete alatt rendkivüli ülést tartott, a melyen a következő határozatokat hozta: A nemzeti zenede a királyné halála fölött érzett mély részvétének jegyzőkönyvben ad kifejezést. E részvétének a trón zsámolya előtt való tolmácsolására a miniszterelnököt kéri fel. Erzsébet királyné szobrára 200 koronát szavaz meg. Legközelebbi évi jelentésében a megdicsőült királyné emlékének külön lapot szentel. *Bartay* Ede igazgató jelentette be ezután, hogy a főtemplomban tartandó gyász-istentiszteleten a nemzeti zenede tanári kara és növendék-énekara közre fog működni.

*

A budapesti egyesült lakatos ipartestület ma rendkivüli ülést tartott *Jungfer* Gyula elnöklete alatt. Elhatározta, hogy a testületnek királynénk halála fölött érzett fájdalmat jegyzőkönyvében megörökíti; felkéri a kereskedelmi minisztert, hogy az ipartestület részvétét a király előtt is tolmácsolja; s végül az elhunyt királyné szobrára 200 frtot szavazott meg.

*

Gyászistentisztelet a királyi palotában. A királyi palotai Szent Zsigmond-kápolnában szeptember 20-án, kedden délelőtt 9 órakor ünnepi gyászistentiszteletet lesz Erzsébet királyné lelkiüdvéért.

A vidék gyásza.

Szatmáron szombaton, a királyné temetése napján, az összes hitfelekezetek templomaiban gyászisteni tiszteletek voltak. A székesegyházban *Meszlényi* Gyula püspök pontifikált fényes segédlettel, melyen a hatóságok, a helyőrség tiszukara és az összes tanuló ifjuság megjelent. A templom közepén óriási katafalk volt felállitva, gazdagon diszitve virágokkal, gyertyákkal, gyászlobogókkal és tetején királyi koronával. Délután rendkivüli városi közgyülés volt, mely egyedül a királyné emlékével foglalkozott. *Hérmán* Mihály polgármester mondotta az emlékbeszédet, melyet egész terjedelmében jegyzőkönyvbe foglaltak. A királyhoz részvétiratot intéznek. Azonkivül megfestetik a közgyülési terem részére a királyné életnagyságu arczképét. A királyné szobrára 1000 koronát szavaztak meg és egy hónapig tartó gyaszt rendeltek el. A temetés órájában a hitfelekezetek templomaiban a harangok zugtak. A temetés napján az összes üzletek zárva voltak.

Leva, város közönsége impozáns módon adott kifejezést a királyné elhunyta felett érzett mély fajdalmának. A temetés napján az összes keresztény felekezetek templomában ünnepélyes gyász-istentisztelet volt, melyen a hatóságokon s a nagy közönségen kivül az iskolák növendékei is részt vettek. A képviselőtestület *Bódogh* Lajos h.-polgármester elnöklete mellett rendkivüli közgyülést tartott, mely nyolcz napi gyászt rendelt el s az elhunyt királyné emlékét jegyzőkönyvileg megörökitette. A zsidók imaházában kedden lesz gyászünnepély.

Bártfán az evangelikus egyházközség templomában a mai istentisztelet alatt *Szlabey* lelkész megható gyászbeszédet tartott. A templom telve volt minden felekezetekhez tartozó polgársággal, azonkivül testületek és az ifjuság is jelen volt a gyászünnepen. A gimnázium ifjusága elhatározta, hogy 30 napig gyászfátyolt fog viselni. A tanári kar az ifjusággal együtt Erzsébet királyné alapitvány létesitését tervezi.

Balaton-Füreden tegnap, a királyné születése napján a fürdőhely kápolnájában gyászmise volt, melyet *Lingt* Valerian fürdőigazgató mondott. A rekviemen nagy és diszes közönség volt jelen, melynek soraiban ott voltak: *Csemegi* Károly v. b. t. tanácsos családjával, *Márkus* min. tanácsos családja, dr. *Huray* István és dr. *Mangold* Henrik kir. tanácsosok családjaikkal stb. A temetés alkalmából az összes üzletek zárva voltak s minden munka szünetelt.

Szakolcza város összes köz- s igen sok magánépületén gyászlobogó leng. A polgárság gyászruhában jár s gyászjelvényeket visel. A temetés napján az összes fekete fátyollal bevont utczalámpák égtek. Reggel 9 órakor ünnepélyes gyászszertartás volt a r. kath. templomban, mely zsufolásig megtelt, 10 órakor tartatott az ünnepély s gyász-közgyülés a városháza nagytermében, mely alkalommal *Mittak* Rezső polgármester gyönyörü gyászbeszédet mondott, mely után egyhangulag elhatározta a közgyülés, hogy a királyné emlékét jegyzőkönyvileg megörökíti, ő felsége a királynak a miniszterelnök utjan törhetlen hűségét és mély részvétét táviratilag tudomására hozza, a polgárság 30 napon át gyászjelvényeket visel. Az összes iskolákban gyászünnepélyeket rendeznek.

Orosháza község lakossága is kegyelettel gyászolta a királyné temetése napját. Délelőtt 9 órakor a római kath. egyház, délután 4 órakor az ág. hitv. evang. egyház tartotta meg a gyászisteni tiszteletet, melyen az iskolásgyermekek gyászfátyollal ellátott nemzeti lobogóval tanitók vezetése mellett, a község elöljárósága, szolgabirósági, járásbirósági sat. hivatal, a községben fennálló egyesületek testületileg gyászlobogóikkal, az állami polgári fiu- és leányiskola s temérdek közönség vettek részt, ugy, hogy a nagy templom kicsinynek bizonyult. A gyászbeszédet *Harsányi* Sándor mondta, mely után az «áparos dalárda» *Hollós* Béla polgári iskolai tanár vezetése mellett egy gyászdalt énekelt. A gyászisteni tisztelet után a gyászfátyollal bevont harangok zugása közben iskolásgyermekek s a községben fennálló egyletekből és megszámlálhatlan néptömegből álló körmenet indult körül a főteren, áhitattal hallgatva a város összes zenekarai által játszott gyászindulót.

A *szikszói* református templomban gyászistentisztelet volt, a melyen *Láng* Károly ev. ref. lelkész emelkedett szellemü imát mondott királynénk lelki üdvéért. Az istentisztelet elvégzése után a római katholikus templomba vonult a gyászoló közönség, a hol *Ohrysmár* Napoleon római katholikus plébános, szentszéki ülnök requiemet tartott a «Libera me domine» gyászének hangjai mellett.

Loré pestmegyei község gör. kel. szerb templomában szombaton, a királyné temetése napján, reggel ünnepélyes gyászistentisztelet volt, melyen a községi elöljáróság részvételével gyászistentiszteletet tartottak.

Nagy-Károly város képviselőtestülete tegnap gyülést tartott, melyen elhatározta, hogy a képviselők és városi tisztviselők 30 napig gyászt hordjanak. Tegnap az izr. templomban gyászisteni tisztelet volt, melyen dr. *Fürth* Ferencz főrabbi mondott magyar beszédet az elhunyt királynéről. A temetés napján gyászisteni tisztelet volt a róm. kath., orosz, ev. ref. lutheranos és gör. kath. templomokban, melyeken a hivatalos hatóságok testületileg jelentek meg.

Nagy-Szőllősön szombaton általános nagy részvétel mellett ment végbe a gyászistentisztelet minden felekezet templomában. A tisztviselők a megyeháztól testületileg indultak a templomba, nagy közönség kiséretében mentek végig a főutczán, melynek majdnem minden épületén gyászlobogó lengett. A helybeli állami iskolák növendékei, ugy az elemi, mint a polgári iskolákból gyászlobogók alatt gyászfátyolokkal és jelvényekkel vonultak végig a főutczán a három felekezeti templomba. Hetfőn az állami iskolák gyászünnepélyt tartanak, melyen a növendékeken kivül résztvesznek a megyei tisztviselők, a gondnokság és a szülők. Az ünnepélyen *Kerekes* Sándor beszédet tart s a tanári kar egyik tagja felolvasásban fogja méltatni a szomoru eseményt.

Karczagon a köz- és a legtöbb magán-épületen gyászlobogó leng. A *református templomban* 15-én délután volt a nagy *gyász-ünnepély*. *Madarász* Imre lelkész, orsz. képviselő költői ihletségü imát s remek szónoklatot tartott. A gyász-ünnepélyen az összes hatóságok részt vettek. A többi *hitfelekezetek* templomaiban szintén gyász-ünnepély tartatott. Az összes iskolákban az előadás szünetelt. A város Erzsébet királyné szobrára 400 koronát szavazott meg.

Halas r. t. város 17-én rendkivüli közgyülést tartott, melyen *Vári Szabó* István polgármester meghatott hangon hivta fel a közgyülést, hogy csatlakozzék a nemzet közgyászához a feledhetlen királyné halála alkalmából s előterjesztette a tanács megállapodásait, mely szerint 1. Erzsébet kir. királyné emléke jegyzőkönyvileg megörökittessék, 2. a szoborra 100 frt szavaztassék meg, 3. a hivatalos iratokon félévig gyászpecsét alkalmaztassék, mely inditványok egyhangulag elfogadtattak. Ugyanaz nap délután három órakor a községi iskola, négy órakor pedig a református egyház gyászistentiszteletet tartott.

Budapest, szeptember 18.

A képviselőház legközelebbi ülése rövidnek igérkezik, a mennyiben — értesülésunk szerint — az elnök inditványozni fogja, hogy a legközelebbi érdemleges ülés pénteken tartassék meg, a mikor a következő ülések napirendjének kérdése fog ismét szőnyegre kerülni. Parlamenti körökben az Erzsébet királyné emlékének törvénybe iktatásáról, illetőleg a kormány erre vonatkozó javaslatáról még pozitivet nem tudnak. Az ellenzéki pártkörök az utóbb felmerült s a sajtóban részben szóvá tett eseményekkel szemben egyelőre teljesen tartózkodó álláspontot foglalnak el. Ellenzéki *képviselői körökben* azonban a királyné temetése körül előfordult ama jelenségeket, a melyek a magyar állam szuverenitásának kárára szolgáltak, éles birálattal kisérik. Vonatkoznak, ezek a kifogásolások a királyné ravatalán használt felirásokra, melyeket kijavittattak ugyan, de azért az a körülmény, hogy e sérelem megeshetett: árnyékot vet a magyar állam szuverenitására; továbbá a törvényhozásnak, mint a népképviseleti alkotmány egyik szuverén tényezőjének háttérbe szorulására, mert bár az elnökség bebocsátást is nyert, a törvényhozó testület még részben sem nyert bebocsátást a templomba, mely sérelem kikerülhető lett volna — ha már a helyszüke miatt nagyobb csoport el nem fért — ha a törvényhozók testülete legalább egy-két tag által képviselve lévén, az elvi szempont érvényesülést nyert volna.

*

A képviselőház pénzügyi bizottsága e hó 20. napjának délután 5 órajára kitüzött ülése. *közbejött akadály miatt* e hó 21-én, délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

*

A képviselőház e hó 20-án, kedden, délelőtt 10 órakor ülést tart.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Az angoloknak győzelme a mahdisták fölött nagy jelentőségü az egész kelet-afrikai politikára. Névleg ugyan az egész hadjárat érdekében történt, tényleg azonban az angolok ügyében. Az igaz, hogy akkor, mikor Ismail pasa intézte még Egyiptom sorsát, nem az angolok érdekében terjesztette ki hatalmát az Albert-tóig, valamint Kordofána és Daifuron tul, hanem azért, hogy kiaknázza ez országok kincseit. A terjeszkedés borzalmas módja miatt kitört felkelést Mohamed Ahmed mahdi oly ügyesen tudta kihasználni, hogy az egyiptomi uralom csakhamar megszünt. A mostani akczió eredete azonban már nem a kedive kivánsága, hanem az angolok egyiptomi intervencziója. Miután Franczia ország, a mely Angliával együtt őrizte ellen az egyiptomi kormányt, visszahuzódott, Anglia önállóan intézkedett és Alexandria bombázásával 1882 julius 11-én megkezdődött az a hadjárat, a mely ugyanazon év szeptember 13-án Tel-el-Kabir mellett Arabi pasa vereségével végződött és Egyiptomnak az angolok által való megszállásához vezetett. Ugyanabban az évben az egyiptomiak Abdel Kader pasa, kartumi főparancsnok vezetése alatt, hadsereget küldtek a mahdi ellen, de ez legyőzte őket. Az angolok vonakodtak az egyiptomiakat segiteni s igy 1883 november 3-án Hichs pasa alatt Kaichgil mellett az egyiptomiakat ujból megverték. Ugyanakkor tört ki a forrongás a Vörös-tenger partján is, a hol a sokat emlegetett Osman Digna vitte a vezérszerepet. Graham tábornok vezetése alatt angol hadsereg indult Osman Digna ellen s 1884 febr. 29-én El Teb mellett, márcz. 13-án Tamanib mellett ütközetre került a dolog. Gordon pasa, a kit kartumi főkormányzónak neveztek ki, ez alatt Kartumnak az egyiptomiak által való kiürítése végett oda küldetett; ott azonban mind sulyosabb és sulyosabb körülmények közé került, mert várakozás ellenére nem volt elég tekintélye, hogy a mahdistákat sakkban tarthassa. Juniusban Berber a mahdisták kezébe került, de a Gladstone miniszterium kezdetben vonakodott segélycsapatokat oda küldeni s mikor aztán mégis küldött, már késő volt. Az a 7000 ember, a ki 1884 decemberben végén Kortiná a Felső-Nil mellett Wolseley alatt együtt volt, kénytelen volt visszatérni; Stewart tábornok vezetése alatt Abu Kleánál egy hadosztályt majdnem megsemmisitettek a mahdisták. Nem sikerült tehát a kisérlet, hogy a Khartumba bezárt Gordon pasa kiszabadittassék s a vitéz tábornokot is 1885 január 26-án a város bevételekor a mahdisták lemészárolták. Egész Angliában a felháborodás óriási fokra hágott, s az angol kormány elhatározta, hogy Suakimtól Berberig vasutat épit, hogy ily módon jusson a mahdisták közelébe, de ez a terv is abban maradt, mert márczius 22-én egy Sir John Mr. Neil vezetése alatt álló angol csapatot semmisitettek meg a mahdisták. Azóta az angolok folyton fegyverkeztek, a mahdisták ereje pedig folyton hanyatlott. A háboruskodás azonban az orosz és franczia közbelépés folytán nem kezdődhetett meg s csakis akkor, mikor Aduanál az olaszok olyan nagy vereséget szenvedtek, határozták el az angolok, hogy tovább nyomulnak előre Wady Halfa irányában, a mit 1886-ban Egyiptom déli határának állapitottak meg. 1896. junius 7-én a dervisek megverettek Ferketnél és Suarda bevételt. Szeptember 19-én volt Hafir mellett a csata, s négy nappal utóbb az angolok megszállták Dongolát. Ettől az időponttól kezdődik a mahdisták elleni ujabb hadjárat, mely néhány nap előtt az angolok fényes győzelmével végződött.

A szerb kormány egyszerü intézkedés által az eddigi községjogot egészen átalakitotta, a mi által az ellenzék nagy boszuságára a kormány befolyása nagyon erősödött. Belgrád és Nis kivételével mindenütt a községek választottak a polgármestert, a kiknek semmiféle képesitésre sem volt szükségük. Igy azután a kis városokban előfordult, hogy olyan embert választottak meg polgármesternek, a ki még irni sem tudott. Ezt megakadályozandó ugy intézkedtek, hogy a nagyobb városok polgármestereit a belügyminiszter előterjesztésére a király, a kisebbikét a belügyminiszter maga nevezi ki és a községi hivatalnokok képesitésével kell birniok. A kormány ily módon takarékoskodni is akar, mert nyugdijazott hivatalnokot akarnak kinevezni és igy a nyugdijat megtakaritják. Egyszersmind törvényt alkottak a tisztek és altisztek házassági kauczijának szükségességéről, a mi, minthogy Szerbiaban kevés a gazdag ember, csaknem egyenlő a házassági tilalommal.

Törökország végre elhatározta magát, hogy a kossovói vérengzések megvizsgalására kiküldött bizottságba egy szerb delegátust is meghivjon. A kossovai vilajetben (Ó-Szerbia) ugyanis az arnauták lemészárolták a keresztény szerbeket. A török kormány sokáig vonakodott a szerb delegátust meghivni, mert a porta eddig csak a szerb-török határsértések ügyében alakitott vegyes bizottságot. A szerb kormány tehát diplomácziai győzelmet aratott. A porta mindig nagyon kedvetlenül egyezett bele idegen kormányok képviselőinek olyan bizottságokba való meghivásába, a melyek a mohamedánok vérengzéseit voltak hivatva megvizsgálni. Bulgariával és Szerbiával szemben a porta mindig arra az álláspontra helyezkedett, hogy Törökország belső ügyeibe senkinek sincs jogában beleavatkozni. A templomi és iskolai ügyekben a porta már régebben feladta ezt a nézetét és megtürte, hogy Szerbia segélyezze a maczedóniai szerb iskolákat. A hatalmak nyomásának engedve a porta kénytelen volt álláspontját egészen megváltoztatni, mert ezeknek érdekében állott, hogy Ó-Szerbiaban rendezettek legyenek a viszonyok és az arnauták vérengzései megszünjenek. A porta azáltal akarja engedékenységét ellensulyozni, hogy *Saad*

Eddin pasa megkezdte már a vizsgálatot, ámbár a szerb delegátus még nem érkezett meg a helyszinére.

Ivanov bolgár hadügyminiszter beadta lemondását. Ivanov távozása már a bolgár fejedelemnek pétervári látogatásakor elhatároztatott. A pétervári tartózkodás alatt ugyanis azt az igéretet tette a fejedelem, hogy az emigrált tiszteket ezredesekké s a katonai intézmények vezetőivé fogja kinevezni. Minthogy Ivanov hadügyminiszter ezen igéretét magára nézve kötelezőnek elismerni nem akarta, az orosz diplomáczia kijelentette Ferdinánd fejedelemnek, hogy Ivanov nem tudja majd megvédeni az ezredesekké és főnökökké kinevezett emigrált tisztek tekintélyét. Az orosz diplomácziának ezen nyilatkozata után Ivanov hadügyminiszter hazasietett Bulgáriába s a fejedelmet külföldi utjában azontul Paprikov kisérte. A hazatért hadügyminisztert a fejedelem a legfontosabb teendők elintézésében is akadályozta, de Ivanov csak akkor határozta el, hogy lemond, mikor Ferdinánd táviratilag kijelentette, hogy mindaddig nem fog beleegyezni a sürgős ügyek elintézésébe, a mig Ivanov a szentpétervári feltételeket vonakodás nélkül nem teljesiti. Ezek a feltételek az emigrált tisztek ügyére vonatkoztak. A hadügyminiszter lemondásával megszüntek azok az akadályok, melyek az emigrált tiszteknek ezredesekké leendő kinevezése elé emelkedtek. Az emigránsok közül Bendejev és Gruev hadosztályparancsnokok lesznek. Több főtisztet nyugdijazni fognak azért, hogy a hazatérő emigránsoknak helyet készitsenek.

A spanyolok ellen küzdött amerikai csapatokból eddig kilencz ezer önkéntest bocsátottak el. A többi csapatokra vonatkozólag még nem hoztak végleges döntést, tekintettel arra a körülményre, hogy a Filippini szigeteken még mindig nincs nyugalom. Dewey amerikai admirális kérelmére e hónap végén három amerikai csatahajót küldenek Manilla elé.

VIDÉK.

*** A bányai egyházkerület uj felügyelője.** A pesti ágost. hitv. evang. német egyház ma *Fuszek* Tivadar felügyelő és *Schranz* János lelkész elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, hogy a *Fabiny* Teofil lemondásával megüresedett kerületi felügyelői tisztre leadja szavazatát. A közgyülés egyhangulag *Zsilinszky* Mihály államtitkárra és egyházmegyei felügyelőre szavazott. A szokásos formalitások mellett a szavazatot beküldik *Sárkány* püspökhöz.

*** Ázsiai állapotok Szeben vármegyében.** Szeben vármegyében oly állapotok uralkodnak, melyek igen élénk világot vetnek arra a nyomasztó helyzetre, a melyben a szegény nép sinylődik. Az ujegyházi főszolgabiró fegyelmi vizsgálatot inditott *Szászahuz* község jegyzője ellen, de a jegyzőnek nagy protekcziója levén, az ujegyházi szolgabirói hivatal a fegyelmi eljárás megindításától eltántoritani igyekezett az alispáni hivatalt. Kétségtelenül beigazolta a lakosság, hogy a jegyző, mikor a lakosság hivatalos ügyekben érintkezett vele, ugymint George a lui Bukur Lázár, Jonu lui Mateiu Todea lakosokat, a *hivatali szobában véresre verte.* A falusi *kisbiróra rálőtt*, s arczul ütött többeket és több különféle fenyegetésekkel ijesztve arra birta rá a községi testületet, hogy neki 50 frtot adjon az egyház közvagyonából, a nélkül azonban, hogy azért a legcsekélyebb viszontszolgálatot teljesitette volna. A lakosság felháborodva a jegyző ilyetén eljárásán, fegyelmi vizsgálatot kért ellene s midőn ezt erélyesen követelte, a főszolgabiró, hogy mégis segitsen a kedvencz jegyzőjén, *éjnek idejében tartotta meg a szóbeli* és jegyzőkönyvi vizsgálatot. Daczára annak, hogy az elöljáróság több tagja már több izben követelte az igazságot a szebeni alispántól, mai napig ez ügyben még semmi sem történt. A szászahuzi becsületes, szorgalmas nép a legnagyobb igazságtalanságokkal szemben sincs megvédelmezve s most az elkeseredett lakosság az utolsó eszközhöz szándékozik nyulni, tudniillik egy küldöttséget fog meneszteni a belügyminiszterhez, mely elégtételt és igazságot fog kérni a lakosság számára. Ugy értesülünk, hogy ezen ügyben legközelebb interpellálni is fognak a képviselőházban.

UJDONSÁGOK.

— szept. 18.

— *Személyi hirek.* *Erdély* Sándor igazságügyminiszter Bécsből Pozsonyba érkezett a járásbiróságok felülvizsgálata végett. — *Márkus* József főpolgármester ma Bécsből hazaérkezett. — Dr. *Szemere* Albert, Abbazia fürdőorvosa az eddig már évek óta folytatott fürdőorvosi működését ujból megkezdte.

— **Miniszteri kihallgatás.** A belügyminiszter e hó 22-étől kezdődőleg minden héten csütörtökön délután 4—5 óra között tart kihallgatast.

— *A Dreyfus-pör reviziója.* A párisi lapok nagyobb része megelégedését fejezi ki a minisztertanács tegnapi határozatáról és ugy vélekedik, hogy ez az elhatározás csillapitólag fog hatni a lakosságra. Azt is irják a lapok, hogy a minisztertanács tegnapi határozata az első döntő lépés a revizió felé. A revizió tulajdonképen most már egészen biztosan meglesz. Abban a bizottságban ugyanis, a mely a revizió szükségességé felett fog határozni, három olyan tag van, a ki az igazságügyminiszter részére a minisztertanács elé terjesztett véleményt elkészitette. A semmitőszék álláspontja ismeretes. Semmi kétség tehát, hogy ez a bizottság a pör revideálását fogja javasolni és akkor meg is lesz a revizió. — Megerősitik, hogy *Sarrien* igazságügyminiszter a tegnapi minisztertanácsban a revizió megindítását azzal az okadatolással követelte, hogy utalt *Henry* hamisitására és a bordereaura vonatkozó vélemények közötti ellenmondásra. Az igazságügyminiszter felszólitására *Picquart* ezredes expozét terjesztett be a Dreyfus-ügyről, a melyben konstatálja, hogy az 1894-iki pör folyamán titkos okiratokat adtak át a hadbiróságnak. A radikális lapok tiltakoznak az ellen, hogy *Zurlinden* tábornokot ujra kinevezzék Páris katonai kormányzójává: még ha *Faure* elnök meg is igérte neki. Zurlinden a lemondó levelében nyilvánosan fellázadt a kormány határozata ellen, tehát veszedelmes volna, az egész párisi helyőrség vezényletét a mai viszonyok között reá birni.

Mindezekkel szemben késő éjjel, az a hir terjedt el a fővárosban, hogy a Dreyfus-pör fordulata miatt, Párisban ma este zendülés ütött volna ki. A hir nagyon is valószinütlennek látszik, épen azért, mert a nap folyamán érkezett s fentebb olvasható párisi tudósitások, ennek a hirnek teljesen az ellenkezőjéről beszélnek.

— **Elhalasztott kiállitás.** A katholikus tanonczok kézmü- és tanszer kiállitásának megnyitását a katholikus legényegyesületnek a Rottenbiller-utczában levő házában ma délelőttre tervezték. A közbejött országos gyász miatt azonban az ünnepély ma nem volt megtartható és a jövő vasárnapra délelőtt 10 órára halasztották.

— **A királyné utolsó vánkosa.** Emlitettük már, hogy *Erzsébet* királyné feje egy *magyar* vánkoson nyugodt abban a pillanatban, a mikor a szerencsétlen királyné kilehelte lelkét. A Mont Blanc hajó tisztjei bizonylatot állitottak ki erről s a vánkos valahogyan egyik genfi fodrász kirakatába került kellő kommentárokkal, minden kegyeletes érzésü és jóizlésü ember méltó megbotránkozására. Mint most értesülünk ez a vánkos a királyné tulajdona volt s *kalotaszegi varrottas munka az egész.* A királyné egyáltalában igen szerette a kalotaszegi munkákat s a derék kalotaszegiek még most is büszkék arra, hogy a királyné — a mikor megnézte az ezredévi kiállitást — egyedül a kalotaszegi szobában ült le.

— **Bucsu a szervitáknál.** A szerviták belvárosi templomában ma bucsu volt a fájdalmas Szüz tiszteletére. Délelőtt minden órában misét szolgáltak s a templom kora reggeltől délig tömve volt ájtatos közönséggel. Az ünnepi nagy misét délelőtt 10 órakor dr. *Bita* Dezső apát, egyetemi tanár czelebrálta számos szerzetes atya és növendékpap segédletével. Mise alatt az egyetemi templom énekkara énekelt *Noseda* Károly karnagy vezetése alatt. Délután 4 órakor körmenet volt. A menet a szerviták templomából indult ki s keresztek és zászlók alatt az egyetemi templomba vonult, a hol litániát tartottak. Ezután visszatért az ájtatoskodók serege a szervita-templomba s itt Te Deum-mal fejezték be a bucsut.

— **Inzultált spanyol tábornok.** *Toral* tábornok ellen a spanyol nép óriási módon el van keseredve. Ez elkeseredés zavargásokban nyilvánult Vigóban néhány nap előtt. A tábornok lakása előtt óriási néptömeg verődött össze és követelte, hogy a Kubából visszaérkezett spanyol katonákat azonnal szállitsák partra. A tömeg azután a kikötőhöz vonult, a hol a félmeztelen katonák láttára még nagyobb dühbe jött. A mikor Toral tábornok a födélzeten megjelent, a tömeg félóra hosszáig *kövekkel hajigálta* a hajót. A rendet csak estefelé állitották helyre.

— *Letartóztatott váltóhamisitó.* Körösladányban és vidékén — mint nekünk irják — nagy feltünést kelt, hogy a gyulai járásbiróság *Szathmáry* Károlyt letartóztatta. Szathmáryt mindenki módos embernek tartotta. Az utóbbi években rossz termései voltak, a mire mulatozásnak adta a fejét. Ez által oly anyagi zavarok közé jutott, hogy a maga és a felesége vagyonát is oly annyira megterhelte, hogy már nem kapott kölcsönt. Fizetési zavarai közöit aztán tizenegy izben a szeghalmi-dévaványai és körösladányi takarékpénztaraknál *hamis aláirási váltókat deponált*, a melyeket az ő ismert egyénisége, és a jó forgatók megbizhatósága következtében gyanutlanul leszámitoltak. A hamisitott összegek 600 és 1500 forint között váltakoznak. Tegnapelőtt lejárt a hamis váltó és a forgatók figyelmeztetvén erre a körülményre, bejelentették, hogy ők Szathmárynak sohasem zsiráltak. Szathmáry hirt vevén a följelentésről, nehogy a szülőfalujában fogják el a csendőrök, Gyulára sietett, a hol ügyvédje tanácsára önként jelentkezett a vizsgálóbirónál, s ki azonnal letartóztatta. Mitsem sejtő neje a hirre ugy megrémült, hogy ágyban fekvő beteg. Az eset szomoruan szenzácziós a vidéken, hol Szathmáryt szélesebb körben ismerték.

— **Óriási tüzvész.** *Ötvény*, győrmegyei községben — mint nekünk irják — e hó 17-én este 10 óra tájban óriási tüzvész pusztitott. A veszedelem a községi biró udvarán, állitólag gyujtogatás következtében keletkezett. Az óriási szélben *harminczkét ház* a melléképületekkel együtt esett a lángoknak martalékul.

— **A vasuti kalauz tragédiája.** Szarvason — mint nekünk irják — nagy részvétet kelt *Gál* Pál vasuti kalauz tragédiája, a kit a vonat elgázolt és a kit teljesen összezuzva huztak ki a sinek alól. Gál éppen egy hete a tragikus eset előtt nagy örökséghez jutott, házat vett Szarvason s nem gondolkozott, hogy ne lépjen e terhes szolgálataiból a magánéletbe. Halála előtt öt perczczel uj szobabutort rendelt meg és örömtelten jelentette a butorkereskedőnek:

— Nem is képzeli, milyen boldog vagyok. Eddig a nyomoruságból telt ki részem, most már jobb napok következnek rám.

Öt percz mulva holtan huzták ki a véres sinek közül.

— **Öngyilkossági kisérlet vitriollal.** *Handó* Ferenczne — mint Szolnokról irják — e hó 15-ikén életuntságból öngyilkossági kisérletet követett el és vitriolt ivott. *Mari* nevü leánya, a ki észrevette, hogy anyja meg akarja magát mérgezni, odarohant s a mint a vitriollal telitett poharat le akarta kapni anyja szájáról, annak tartalma arczára fröcscsent és azt összeégette. A szerencsétlen asszonyt, a kinek életéhez kevés a remény, azonnal a vármegyei kórházba szállitották, a hol rögtön orvosi segélyben részesült. A szerencsétlen asszony e végzetes lépésre férjének durva bánásmódja miatt határozta el magát.

— **Szélhámosok a bécsi temetésen.** A bécsi rendőrség ma három szélhámost tartóztatott le számos feljelentés alapján. A szélhámosok ugyanis alaposan kihasználták a *gyászt* s néhány száz embert nemcsak becsaptak, hanem ép a temetés idején alaposan össze veszitettek s igy számos botrányos jelenetnek voltak az okozói. A szélhámosok ugyanis azon az utvonalon, a hol a királyné temetési menete elhaladt, körülbelül száz lakásnak valamennyi ablakát kibérelték s azután minden ablakot — három-négy embernek eladtak méregdrágán. Ebből persze a temetés előtti órákban kellemetlen jelenetek fejlődtek ki. Egy budapesti ur például nyugodtan ült a feleségével egy «kitünő» ablakban, a mikor egyszerre csak megjelenik egy másik házaspár s követeli az ablakot. Szóváltás keletkezik, mindkét pár előmutatja az ugyanazon ablakra szóló jegyet s még javában veszekednek, a mikor a szomszédos ablakban ugyanilyen jelenet kezdődik. A Neuer Markt egyik házában csaknem verekedésre került a sor a becsapott emberek közt, ugy, hogy a rendőrségnek kellett közbelépni. A rendőrség rögtön tisztában volt a csalással s ma már le is tartóztatta a szélhámos ablakspekulánsokat.

— **Farkasok garazdálkodása.** A borosjenői járásban — mint onnan irják — a Bokszeg és Silingyia közötti erdős hegyekben annyira elszaporodtak a farkasok, hogy életveszélyes a járás azon a vidéken. Silingyia mellett a fenevadak nemrégiben elhurczoltak és felfaltak egy oláh gyermeket. A megrettent lakosság kérésére a vármegye közigazgatási bizottsága megadta a hajtóvadászatra az engedélyt, s az egész környék fegyverforgató emberei körbe állnak, hogy megritkitsák a vidéket a farkasoktól.

Rövid hirek. ***Lócs*** községben Varga Róza odavaló hajadon ujszülött magzatát a sertéseknek dobta oda, a melyek az ujszülöttet széttépték. A gyermekgyilkos anyát letartóztatták. — ***Böszörményben*** Gál István nevü munkás öngyilkosságot követett el. A tett oka a nyomor volt.

= **Öngyilkos fiatal leány.** *Bieber* Gizélla 23 éves szegedi születésü leány ma este fivérének Vörösmarthy-utcza 9/b. alatti lakásán szerelmi bánatában karbololdatot ivott. A szerencsétlen leány rövid idő alatt kiszenvedett. Holttestét a bonczoló-intézetbe vitték.

= **A szoczialisták és az anarchisták.** Népes munkásgyülést tartottak ma délelőtt a kerepesi-ut 68. szám alatt levő vendéglőben. Mintegy ezer munkás jelent meg, ugy hogy néhány százan az utczára szorultak. A rendőrség részéről *Tóth* Lajos kerületi kapitány jelent meg, az utczán pedig *Bockelberg* Ede felügyelő tartotta fenn a rendet. A gyülés elnökévé egyhangulag *Vanczák* Jánost, jegyzővé *Seidner* Izidort választották meg. Az első szónok *Báron* Ede ismert munkásvezér volt, a ki hosszasan beszélt a szocziálistákról és anarchistákról. Fejtegette a kettő közötti különbséget és kijelentette, hogy *tiltakozni jöttek össze a genfi gaz gyilkosság ellen.* *Báron* körülbelül egy óra hosszat beszélt s beszédét gyakran élénk helyeslés szakitotta félbe. Utána egy *Malaschitz* nevü *«anarchista»* szólalt fel, de lehurrogták. *Bokányi* Dezső néhány szava után a gyülés a legnagyobb rendben véget ért.

= **A rendőri sajtóiroda hirei.** Tegnap este a lánczhidról egy fiatal ember a Dunába ugrott és nyomtalanul eltünt a habok között. A hidon egy kézi táskát és egy kalapot hagyott hátra. Ez utóbbiban egy czédulát találtak, melyre az öngyilkos a következőket irta: Nevem *Gerenday* Albert, asztalossegéd vagyok. Fél év óta voltam munkanélkül s a *nélkülözés kergetett a halálba.* Ha megtalálnak, ne bonczoljanak fel. — *Bovári* János tegnap este a Rudolf-rakparton halászva egy női holttestet fogott ki a Dunából. Az uj országház előtt ugyanakkor egy rendőr egy fehernemüeket tartalmazó csomagot talált s igy valószinü, hogy az öngyilkos asszony ott vetette magát a Dunába. A csomagban talált iratokból megállapitották, hogy az uri osztályhoz tartozó öngyilkos asszony neve *Kinzl* Johanna magánzónő. Holttestét a bonczoló intézetbe vitték. — Ma éjjel *Wiesner* Imre tüzértizedes több czivil emberrel a dob-utczában sétált. Utközben a czivilek összeverkedtek s midőn a közeli rendőr közbe akart lépni, *Wiesner* kardot rántott és leszurással fenyegette. Végre az egész társaságot bekisérték a VII. kerületi kapitánysághoz, *Wiesnert* pedig átadták a katonai őrjáratnak.

= **Kriegner**-féle **Akácia-arcz-crème** 1 forintért, **szappan** 50 krért. Kapható országszerte a gyógyszertárakban, főraktár Budapest, Kálvin-tér Koronagyógyszertár.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **Pálmay Ilka Budapesten.** *Pálmay* Ilka rokonai látogatására tegnap este Budapestre érkezett. A diva ma este jelen volt a magyar szinház előadásán, melyet egy földszinti páholyból nézett végig és ott fogadta sok régi ismerősének üdvözlését

— **Blaha Lujza visszatérése.** A népszinházban a nyári szünet után ma este lépett fel először *Blaha* Lujza. A nagy müvésznőt, a ki a *Gyimesi vadvirág*-ban játszotta el Magdolna szerepét, a közönség nagy lelkesedéssel fogadta és zugó tapsokkal hódolt müvészetének.

Az áruló.

(Dráma az amerikai polgárháboruból, 3 felvonásban. Irta: S. W. *Gillette.* Forditotta: *Fái* J. Béla. A *magyar-szinház* ujdonsága 1898. szept. 18-án.)

Ahhoz a sok rebuszhoz, a mit a magyar szinház mai ujdonsága felad a nézőnek és a melyekért a darab szerzőjét terheli a felelősség, adott egyet a forditás is, még pedig elég nehezet. A darab eredeti czime: *Titkos szolgálat* (Secret service), a mi alatt a hadmüveletek titkos előkészitésén munkálkodó katonák szereplését kell érteni; a magyar forditás czime: *Az áruló*, csakhogy áruló nincs a darabban és a kit ezzel a czimmel illetnek, valójában hadikém.

Ez pedig roppant különbség, nemcsak a cselekedetek megértése, hanem a cselekvők megitélése szempontjából is. Az árulót megvetjük; de a kém — az más dolog. Valamikor a kémre is reánehezedett a megvetés árnya; de az akkor volt, mikor a csatákat a személyes bátorság döntötte el és a nyilt bátorsággal szemben becstelen volt a sötétben bujkáló kémkedés. Ám ez az idő elmult azokkal a tollbokrétás, csipkegalléros francziákkal, a kik udvariasan az ellenségnek ajánlották fel az első lövést: *Que messieurs les anglois commencent!* Ma, mikor a hadvezér a mathematikával dolgozik és a loyalis erő helyett a ravasz értelem irányitja az ütközeteket — a kém többé nem hivja ki a megvetést, csupán csak azért, mert kém. Sőt ellenkezőleg, mert ő a legveszedelmesebb és egyben a legveszendőbb ellenfél, a legfélelmesebb és a legvakmerőbb: ügyességével és bátorságával arányban rokonszenvet ébreszt.

Ez a rokonszenv támad a nézőben *Az áruló* cselekvénye folyamán a darab hőse iránt; de az áruló elnevezés megzavarja, disszonans érzéseket kelt benne és ezek alatt megszenved a darab hatása. A félreminősitett főalak különben a harczban álló amerikai államok északi hadseregének egyik tisztje: a ki Thorne százados név alatt belopódzik a déliek főhadiszállására, hogy belülről gyöngitse ezek hadállásait. Bekerül a déliek egyik tábornokának a házába, hogy minél nagyobb bizalmat keltsen maga iránt, barátja lesz a családnak; de átlép a végzetes határvonalon: beleszeret a tábornok leányába, a kiben szintén szerelem ébred iránta. Ime, egy jó darab forrása, igazi tragikus collisio alapja! Ámde amerikai irónak darab irásához nem elég valami ilyen *cas de consience.* Lehet, hogy az *Áruló* szerzőjének nincs is ereje egy igazi tragédia kibonyolitására, de meg az amerikai müizlés nem is igen elégszik meg ennyivel. Az amerikai dráma külön müfaj: synthesise az erős szinpadi eszközöknek. Az igazságot feláldozza az izgalomért; az érthetőséget a pillanatnyi hatásokért. Nem a cselekvény a fő, hanem a jelenetek dominálnak; az iró nem a darab egészének logikájára forditja figyelmét, hanem a jelenetek hatásos kiépitésére törekszik, tekintet nélkül arra, hogy mindez külsőség és rosszhiszemünek látszik.

Igy az *Áruló* szerzője is. A kötelesség és a szerelem, a becsület és a szenvedély összeütközése neki csak mintegy alkalom, melylyel módját ejti, hogy idegfeszitő jelenetek sokaságát hozza szinpadra. És ezekkel valóban bőkezüen is szolgál. Izgalommal teljes a darab levegője. A szinpadon vad hajsza folyik Thorne százados és üldözője: Arrelsford őrnagy között, a kit a tábornok leánya kikosaraz és a ki gyanut fogva a százados ellen, nyomon kergeti, mignem rajtaéri és agyonlöveti. Szerepel a darabban egy néger rabszolga is, a ki az északiak üzeneteit közvetiti Thorne kapitánynyal és a kit kinpadra hurczolnak; azután egy hadifogoly: Thorne öcscse, a ki bátyja előtt lövi agyon magát, hogy róla a gyanut elterelje; az egyik fölvonás egy tárirórhivatalban játszik, hol Thorne hamis táviratokat küld a déli hadseregnek és a hol az őrnagy meglesi. Az erős hatások minden eszközét mozgósitja a szerző, a szerelmes kétségbeeséstől a csaták ágyudörgéseig és hogy idyllikus részek is legyenek, arról egy csatába vágyó fiu és egy fiatal leányka szeretkezése gondoskodik.

Igaz, hogy mindez vajmi lazán kapcsolódik egymáshoz, vagy legalább is jócskán kiérzik a szinpadi gépezet, a mesterkedés; de nemcsak a szemrehányásnak van helye. A jeleneteknek nem marad el a hatásuk, a darab fogásai meg-megfogják a nézőt, a szinpadon történők izgalma átplántálódik a közönségre és a ki megbocsátja a cselekvény gyöngéit, ***átengedheti magát az erős szinházi szenzáczióknak.*** Igy cselekedett általában a mai közönség is, mely szivesen fogadta a darabot. *Az első felvonást nagyon megtapsolták*, a második felvonás alatt is több izben felzugott a taps és a harmadik felvonás, ha nem is oly intenziv, de tisztességes sikert ért.

A szinház a kiállitással és a rendezéssel a maga részéről mindent megtett, hogy igy történjen. Az első és harmadik felvonásbeli csarnok igen szépen volt kiállitva, a második felvonásbeli táviróhivatal pedig a teljes realitással hatott. A szereplők közül is rajta voltak, hogy legjobb erejükkel játszanak. *Balla* Kálmán (Thorne százados) a szerelmes férfit revoláló jelenetekben ugyan gyönge volt, de a kém szerepében sok jót produkált. A fő női szerepet vendég játszotta: *György* Ilona. A kisasszonynak csengő, szép hangja van, drámai erő is van benne, de játéka még kezdetleges. Több természetességre és csiszolásra van szüksége. Pompásan játszott ismét *Somló* Emma, a ki egy süldő szerelmes leányt adott. Pajzán vidámság, az ébredő szerelem szemérmessége, a szomoruság megkapó hangjai váltakoztak játékában, melyben kicsi dolgokkal tudott nagy hatásokat elérni. *Breznai* Anna (a tábornokné) értelmes, meleg beszédével tünt ki, *Ferenczy* Károly (a néger rabszolga) kitünő maszkja mellett játékával is reászolgált a közönség elismerésére. Ebből az elismerésből azonban kevés jutott ki *Molnár* Lászlónak, a kinek a beszédét alig lehetett megérteni, mig *Rózsahegyi* azzal vétett, hogy tulságos moll hangokban beszélt. *S. E.*

SPORT.

— **Nemzetközi atletikai viadal.** A BTC. ma délután a budapesti torna- és sportegyletek versenypályáján kerékpár- és atletikai versenyeket rendezett. A küzdelmeket nagyszámu közönség nézte végig. A nap főszámát Magyarország bajnokversenyei képezték. A versenyek részletes eredménye a következő: I. *Nemzetközi sikfutás* 100 y. első előfutam 1. Dr. *Záborszky* I. (MAC.), 2. Némedy Gy. (MUE.), 3. Guttmann A. (BTC.) Második előfutam: 1. *Happán* P. (MUE.), 2. Takács T. (MUE), 3. Herczog J. (MUE.) II. *Nyeretlenek kerékpárverserye.* 1000. Első előfutam: 1. *Rangfait* A. (BTC.), 2. Hermann J. (MUE.), 3. Habeska G. (Condor KE.) Második előfutam: 1. *Bastior* E. (Condor KE.), 2, Megyeri K. (MUE.), 3. Vécsey N. (BKE.) III. *Nemzetközi sikfutás.* 100 y. Döntő futam: 1. *Koppan* P. (MUE.), 2. Guttmann A. (BTC). 3. Herczog J. (MUE) IV. *Nyeretlenek kerékpárversenye.* 1000 m. Döntő futam. 1. Langfait A. (BTC), 2. Hlabesko G. (Condor RE). 3. Bastier E. (Condor). V. *Magyarország bajnoksága magasugrásra* (földről). Elsőnek bajnoki czim és aranyérem bajnoki szalagon. 1. *Friy* F. (OTE). 166 m. 2. Sasse K. (MAC). VI. *Magyarország kerékpáros bajnoksága.* 1000 m. Elsőnek bajnoki czim és aranyérem bajnoki szalagon. 1. *Reszler* A. (Condor RE). 2. Lilits M. (MAC). 3. Gillemaut F. (BTC). VII. *Nemzetközi távolugrás* (földről). 1. *Strauss* Gy. (OTE) 5·88 m. 2. Rozák I. (MUE) 5·75 m. 3, Fasse K. (MAC) 5 72 m. VIII. *Magyarország bajnoksága 200 méteres sikfutásra.* Elsőnek bajnoki czim és aranyérem bajnoki szalagon. Első előfutam: *Speidl* Z. (MUE). 2. Guttmann A. (BTG). Második előfutam: 1. *Zaborszky* I. (MAC). 2. Koppán P. (MUE). IX. *Magyarország bajnoksága diszkoszvetésre.* Elsőnek bajnoki czim és aranyérem bajnoki szalagon. 1. *Corray* Artur (BTC), 2 Csether R. (MUE), 3. Németh I. (Vasvárm. Sp. E.). X. *Magyarország bajnoksága 2000 m. sikfutásra.* Döntő futam: 1. *Speidl* Z. (MUE), 2. Dr. Záborszky I. (MAC), 3. Guttmann A. (BTC). XI. *Kerékpár-térelőnyverseny. 2000 m.* 1. *Lillits* M. (MAC), 2. Klatsko G. (Condor R. E.), 3. Gillemaut Ferencz (BTC) XII. *Nemzetközi sikfutás 1 angol mértföldre* 1600 m. 1. Malcsiner Gyula (MTK.) és Ujváry Ö. (MUE.) XIII. *Nemzetközi sikfutás térelőnyverseny* ¼ ang. mértf. 1. Franyó Gy. (BTC.) 2. Révay R. (MUE). 3. Pösztinger N. (OTE). A versenyek után este 9 órakor dijkiosztás és társasvacsora volt.

A bécsi szeptemberi meeting.

(IV. versenynap eredményei. Szept. 18.)

— Az *Egyetértés* tudósitójától. —

A hivatalos személyiségeken kivül nagyon, de nagyon kevés közönség nézte végig ma Freudenauban a versenyeket. A bécsi publikum is még teljesen a nagy gyász hatása alatt áll. Sportszempontból az egyes futamok meglehetősen érdekesek voltak. A 15.000 koronás handicapban, nemkülönben a kétévesek versenyeiben nagy mezőnyök vettek részt s néhány igen szép finish feflődött is. Meglepetésekben sem volt hiány. Az osztrák Cambridgehireben az erősen favorizált *Wie Seide* még csak helyet sem kapott s az erősen megjavult *Or-dur* biztosan nyerte meg a nagydijat. Rendkivül váratlan volt *Sardelle* diadala is, mely 12-es mezőnyben aratott diadalt. A legnagyobb azonban a szeptemberi gátversenyben következett be azáltal, hogy *Pagát Ultimo* utolsónak érkezett be. A parányi mezőnyben az aránylag rendkivül magas osztalékok ezt eléggé elárulják. Az őszi kanczadij is váratlan győzelemmel végződött.

Jelöltjeink (18) közül 9 nem indult, a kilencz közül pedig *Angely, Killarney, Buda* és *Millefleurs* győztek, Wanderer és Hebe pedig helyre jöttek.

A versenyek részletes lefolyása a következő volt:

I. *Cadet verseny.* 2000 kor. a győztesnek, 400 kor. a másodiknak. Táv. 1200 m. (2 évesek).

1. Br. Springer J. *Angely* 58	Hyams
2. Gr. Hunyady I. *Wanderer* 56	Poole
3. Dreher A. *Glück auf* 56	Bulford S.

Birói itélet: Könnyen egy hoszszal első, 10 hoszszal harmadik. Tot.: 5 : 6; helyre: 25 : 21 és 25.

II. *Őszi kanczadij.* 5000 kor. a győztesnek, 1000 kor. a másodiknak. Táv. 2000 m.

1. Gr. Wenckheim D. 3é *Bébé* 47	Marsh
2. Schossberger L. 3é *Hébe* 59	Wilton
3. Zangen 3é *Kadmea* 47	Peake
0. Gr. Henckel A. 3é Menyecske 54½	Poole
0 Gr. Hunyady I. 3é Dainty 47	Cleminson
0. Wahrmann R. 3é Duna 47	Ibbett

Birói itélet: Könnyen egy hoszszal első, 3 hoszszal harmadik. Tot.: 5 : 42. Helyre: I. 25 : 97, II. 25 : 57.

III. *Eladóverseny.* 2000 kor. a győztesnek, 400 kor. a 2-iknak. Táv 1200 m. (2évesek.)

1. Br. Edelsheim-Gy. L. *Killarney* 56½	Barker
2. Gr. Wenckheim D. *Esthajnal* 52½	Adams
3. Egyedi A. *Ártatlan* 52	Griffiths
0. Krausz L. Pityipalkó 52½	Peake
0. Szemere M. Tárogató 54	Cleminson
0. Angerni ménes Ocali 51½	Sands
0. Capt. Gaston Orion 51½	Hyams
0. Dr. Russo E. Nini 52½	Gilchrist

Birói itélet: Könnyen egy hoszszal első, ¾ hoszszal harmadik. Tot.: 5 : 12. Helyre: I 25 : 30, II. 25 : 32, III. 25 : 45.

IV. *Bécsi nagy handicap.* 15.000 kor. a győztesnek, 1600 kor. a 2-diknak, 400 kor. a 3-diknak. Tav. 1600 m.

1. Br. Springer J. 4é *Ordur* 58	Hyams.
2. Egyedi A. 4é *Néni* 54	Griffiths.
3. Mr. Newmarket 3é *Malteser* 49½	Peake.
4. Mr. Silton Primula 53	Adams.
0. Péchy A. 4é Mirkó 65	Poole,
0. Ugyanaz 3é Gonosz 58	Sharpe.
0. Mr. C. Wood 3é Főthpark 48	Marsh.
0. Miklósfalvi ménes 3é Wagner 48	Wilton.
0. Mr. Dorryt 4é Katinka 47	Sands.
0. Gr. Esterházy M. 3é Wie Seide 45½	Cleminson.
0. Schindler L. 3é Toll 44½	Slack.
0. Dr. Russo 3é Aspasia 42	Peasnall.
0. Gr. Kinsky Zd. 3é Pressburg 40	Finan.

Birói itélet: Biztosan félhosszal első, nyakhosszal harmadik. Tot. 5 : 34. Helyre: 25 : 65, 128 és 79.

V. *Szeptemberi gátversenyny.* 5000 kor. a győztesnek, 700 kor. a 2-iknak, 300 kor. a 3-iknak. Táv. 2400 m. (3évesek.)

1. Hg. Auersperg J. *Buda* 65	Williamson
2. Dreher A. *Ines* 65	Wheeler
3. Gr. Eszterházy M. *Pagát Ultimo* 65	May

Birói itélet: Küzdelem után másfél hosszal első, két hosszal harmadik. Tot. 5 : 14. Helyre: 25 : 65 és 65.

VI. *Trompeter akadályverseny.* Handicap. 3000 kor. a győztesnek, 400 kor. a 2-iknak. Táv 4800 m.

1. Tränkel A. 4é *Millefleurs* 62½	Geoghegan
2. Dreher A. 4é *Bumdiöh* 64	Wheeler
3. Gr. Trauttmannsdorf A. 62½ *Nyalánk*	Buckenham

Birói itélet: Könnyen 5 hoszszal első, rossz harmadik. Tot. 5 : 11, helyre: 25 : 28 és 34.

VII. *Handicap.* 2000 kor. a győztesnek, 400 kor. a 2-iknak. Táv. 1000 m. (2 évesek.)

1. Dreher A. *Sardelle* 47	Bulford S.
2. Krausz L. *Zsuzsi* 50	Peake
3. Mr. Janoff *Banda* 48	Wilton
4. Báró Springer G. Berenice 51	Hyams
0. Gróf Arco-Zinneberg Hunding 54½	Huxtable
0. Wahrmann R. Damiette 53	Gilchrist
0. Péchy A. Da capo 52	Sharpe
0. Mr. Five Brabantine 49	Bulford S.
0. Schindler L. Tristan 47½	Bulford A.
0. Báró Königswarter A. Heute noch 47	Sands
0. Mr. Blue Green Pálma 43½	Sydenham
0. Miklósfalvi ménes Trilby 43	Finan

Birói itélet: Küzdelem után fejhoszszal első, két hoszszal harmadik. Tot. 5 : 83, helyre: 25 : 44, 49 és 81.

GYÁSZROVAT.

Graus Sándorné, született Wottitz Anna tegnap este hosszas szenvedés után Budapesten meghalt. Az elhunytban Gerő Alfréd bankhivatalnok és Gerő Nándor, a Magyar Hirlap munkatársa édes anyjukat gyászolják. A temetés kedden délelőtt 10 órakor lesz az uj zsidó temető halottas házából,

TÁVIRATOK.

London, szept. 18. Pekingi jelentés szerint *Ito* márki pénteken kihallgatáson volt a cunglijámenben, majd meglátogatta a minisztereket és *Li-Hung-Csang*-ot, a kik látogatását viszonozták. Kedden a császár fogadja Ito márkit.

Madrid, szept. 18. *Silvela* a konzervativ *Tiempo*-ban czikket tett közzé, a melyben azt mondja, hogy a konzervativ párt igyekezni fog megerősödni, hogy a válságnak a kornaára nézve kedvező megoldását lehetővé tegye.

Konstantinápoly, szept. 17. Az üszkübi váli Mitroviczában félbeszakitotta ippeki utját és magához rendelte az ippeki muteszarifot és az odavaló előkelőségeket. Ippekben a helyzet nem változott. Egyelőre nem küldik el Ippekbe az oda szánt öt zászlóaljat, nehogy a lakosságot még jobban felizgassák. A bolgár szinódus, továbbá néhány bolgár államhivatalnok és előkelőség ideérkezik, hogy kedden résztvegyenek a székesegyház felszentelésében. A különvonat elinditására még nem jött le az engedély.

Kandia, szept. 18. *Noel* angol tengernagynak tegnap még 11 foglyot szolgáltattak ki, köztük *Metulit* és *Arapit*, a kik *Sztavrolemi*-vel együtt vezérei voltak annak a bandának, a mely az angol tábort és az angol konzulátust megtámadta. *Sztavrolemi*-t még nem fogták el.

Kánea, szept. 18. Ezer krétai muzulmán Kandia határán kivül erőditett helyre menekült, mert valószinüleg nem érzik magukat biztonságban a részükről elkövetett büntettek miatt. Azt hiszik, hogy az angolok ellenük a krétai keresztények támogatását fogják igénybe venni.

Anarchista törvény.

Brüsszel, szept. 18. Mindén alapot nélkülöz a külföldön elterjedt ama hir, hogy a belga kormány a novemberben összeülő parlament elé anarchista-törvényt terjeszt.

KÖZGAZDASÁG.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

*** Időjárás.** Az országos metreorologiai intézet jelentése szeptember 18-án: Az egész országban derült, száraz idő uralkodik. Sem tegnap, sem ma nem jelentettek esőt sehonnan sem.

Napirend 1898. szeptember 19.

Naptár: Hétfő, szept. 19. Róm. kath. Január vt. — Prot. Január. — **Görög-orosz:** (szept. 7.) Szocont. — Zsidó: Tischri 3. S. Gedalje. — **Nap kél:** 5 óra 27 p., nyugszik 5 óra 47 perczkor. Hold kél: 9 óra 36 perczkor reggel, nyugszik: 6 óra 43 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad d. u. 4 órától 5-ig.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A horvát miniszter fogad reggel 8 órától 10-ig.

A községi jegyzők országos ülése Pestmegye székházának disztermében.

A főváros magánépitési bizottságának ülése az uj városházán d. u. 5 órakor.

A nemzeti muzeum: természetrajzitára nyitva d. e. 9-től d. u. 1 óráig. — Többi tárai megtekinthetők 50 kr. dij mellett

A nemzeti muzeum néprajzi osztálya nyitva 9—1-ig.

A „Hodoló diszfelvonulás" Eisenhut Ferencz óriási körképe látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9-től este 7 óráig. Belépő dij 50 kr., gyermekjegy 30 kr.

Iparmüvészeti muzeum és az iparmüvészeti társulat állandó bazárja az üllői-uton hétfő és péntek kivételével naponkint 9—1-ig.

Az 1848—49-iki szabadságharczi emlék-gyüjtemény és Kossuth-muzeum: Stefánia-ut 51. sz. a. délelőtt 9—11-ig.

Deák-mauzoleum a kerepesi-uti temetőben nyitva d. u. 3 órától 5-ig.

M. kir. gazdasági muzeum. Városliget Széchenyi-sziget, történelmi épületcsoport. Áprilistól novemberig nyitva van naponkint — a hétfői napok kivételével — d. e. 10 órától 1-ig, d. e. 3-tól 5-ig. Hétfőn egész napon zárva van. A muzeum látogatása mindig ingyenes.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

A szinházak zárva.

FOLIES CAPRICE.

Rostély-utcza 3. sz. 34414

Igazgató: LEITNER H.

Naponta 2 bohózat.

10.000 forint hozomány.

Ezt megelőzi:

A GÉZÁK

vagy egy tabáni kávéház története.

HUNGARIA SZÁLLODA 2080

Ma este az étteremben **Radics Béla** ismert s kedvelt zenekara játszik **Kezdete 8 órakor.**

Használt és uj
pénz-szekrények
rendkivüli olcso áron kaphatók a bécsi pénzszekrénygyár raktárában, **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 31885

Elegáns butorok.
Salon, ebédlő, háló- és uri-szobabutorok, függönyök, szőnyegek, disztárgyak olcsón eladók. **Andrássy-ut 66. földszint.** 34469

Társalgónő.
Keresztény családhoz vidékre, szerényebb igényekkel mint társalkodónő egy intelligens nő, ki a magyar, német, franczia-nyelvet birja, kerestetik. Czim a kiadóhivatalban. 6915

Nietschné Gerson Anna
Budapest, csak Andrássy-ut 21. közvetit minden nemzetiségü **nevelőnőket** zene- és nyelvismerettel, **gyermekkertésznőket, bonneokat,** bejáró tanitónőket. 6914

Ügyes
női ruha-szabónő ajánlkozik a t. hölgyközönségnek a legjutányosabban, akár házban, akár házon kivül. Czime a kiadóhivatalban. 11057

Házikisasszonynak
gyermek mellé, vagy társalkodónőnek ajánlkozik jó családból való árva leány. Czim a kiadóhivatalban. 6906

Magyar királyi államvasutak.

126980/33450. CV. szám.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. böröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérnemüek, botok, napernyők, esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon és következő napokon tartandó nyilvános árverés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

Kolozsvár állomáson f. é. szeptember 22-én délelőtt 9 **órakor.**

Miskolcz állomáson f. é. szeptember 28-án délelőtt 9 **órakor.**

Budapest ny. p. u. f. é. szeptember 30-án délután 3 **órakor.**

Budapesten, 1898 augusztus 15-én.

1224 *Az igazgatóság.*

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Valódi párisi gyártmány, jótállás mellett, orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan.

Gummi és halhólyag tuczatonkint	1.—6.—
Capottes americans (rövid)	2.—5.—
Párisi női szivacska	2.—6.—
Irrigator	1.80—5.—
Eredeti pessarium oclusivum (Peliporus) Menzinga tanár szerinti vezetővel	1.80—2.50
Szab. havibaj elleni kötelék „Diana öv" minden hölgynek nélkülözhetlen!	3.50—5.—
Gyüjtemény uraknak	3.— 10.—

10 frtnyi megrendelésnél 10—15% árkedvezmény. Megrendelések pontosan és discreten eszközöltetnek. 31581

csász. és királyi szab. kötszergyártó.
KELETI J. Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.
Külön bejárat az udvarból. Árjegyzék ingyen zárt borítékban.

Magyar királyi államvasutak.

119886/98. CII. 1216

Hirdetmény.

(Keletnémet-magyar vasuti kötelék. A köteléki dijszabás II. rész 2. füzet (gabonadijszabás) I. pótlékának kiadása tárgyában.)

Folyó évi október hó 1-én életbe lép a keletnémet-magyar árudijszabás II. rész 2. füzetéhez tartozó I. számu pótlék, a melynek utján a porosz kir. államvasutak Blotnik, Fürstenwalde és Wroniawy állomásai felvétetnek a gabona, hüvelyesek, örlemények, korpa stb. és üres zsakok szállitására vonatkozó kivételes dijszabásokba.

Ezen pótlék a magyar kir. államvasutak dijszabáselárusitó hivatalában. (Csengery-utcza 33) és a részes vasutak igazgatóságainál kapható.

Budapest, 1898. évi szeptember hó 10-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága.
a részes vasutak nevében is.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

A GAZDASÁGI
ÉS
HASZON-NÖVÉNYEK TERMELÉSE.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL MAGRÓL VALÓ TENYÉSZTÉSÜKRE.

A magyar gazdaközönség számára

irta:

Dr. NYARI FERENCZ.

Ára füzve 50 kr. Postán, bérmentve küldve 55 kr.

(Utánvételes rendelésnél 15 krral több.)

Kapható az „**EGYETÉRTÉS**" kiadóhivatalában,
Budapest IV., Papnövelde-utcza 8. sz.

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

Gyors- és teheráruk házhoz szállitása.

A magyar kir. államvasutak a vasuti üzletszabályzat 68. §-a alapján már évekkel ezelőtt rendszeresitette azon intézményt, hogy a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugoti és budapest-dunaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárukat a czimzetteknek saját szerződött fuvarosával házhoz, — illetve a feladandó árukat a lakásból a vasuthoz szállitja, ha a czimzett a Duna balpartján a IV—IX. kerületben vagy a tisztviselő telepen lakik.

Ugyancsak ezen szerződött fuvarosával vámoltatja el a Budapesten átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárukat is, melyeknek elvámolása a vasutra bizatott; egyuttal a külföldről érkező — házhoz szállitott — szállitmányok után kiállitandó árnyilatkozatokat is ezen megbizottja által állittatja ki.

Utánvétellel terhelt, Budapesten a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes tüzveszélyes és oly áruk, melyeknek összsulya az egy tonnát megnaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyesség alapján szállittatnak házhoz.

Jogában áll azonban mindenkinek, hogy a vállalkozó által való házhoz szállitást igénybe ne vegye, mit az illető állomásokkal egyszerü irásbeli megkereséssel közölhet.

A házhoz vagy háztól való elszállitási dijak a következők:

a) gyorsárukért:

10 kg. sulyig	15	kr.
10 kg.—25 kg.-ig	20	„
25 kg.-on felül 50 kg.-ig	25	„
50 kg.-on felül minden megkezdett 50 kg.	20	„

b) teheráruért:

50 kg. sulyig	20	kr.
50 kg.-on felül minden megkezdett 50 kg.	15	„

A statisztikai árnyilatkozatok kiállitásáért a vállalkozó nyilatkozatonként 5 krajczárt számithat.

Az áruk házhoz szállitása esetén, ha az áru fogyasztási vagy vámilletéknek alávetve nincs, s ha a czimzett a fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható, s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevélen felszámitott összeg szedetik be.

Ha az áru vámilletéknek vagy fogyasztási adónak van alávetve, még a czimzettnek kézbesitendő vámnyugta, illetve adóbárcza szerint fizetett vámilleték, fogyasztási adó és vámközvetitési illetékek is megtéritendők.

A szállitmányozó az árut a lakás vagy üzlethelyiség azon részébe tartozik állitani, mely e czélra neki kijelöltetett.

Ha czimzett az áru befuvarozása idején lakásán nincs, a másodszor, esetleg többször is megkisérlett kézbesitésért külön illeték nem számitható fel.

Ha azonban czimzett a fuvarlevélben kijelölt helyen nem találtatnék, s tartózkodási helyét csak a bejelentési hivatal utján lehet megtudni, a rendes fuvarozási dijon kivül még 10 krajczár fizetendő.

Ha czimzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi, a visszavitel, ujra való elhozatal, vagy más helyre való szállitásért a dijszabásszerü illeték ujból felszámitható.

Esetleges panaszok a budapesti-jobbparti üzletvezetőséghez juttatandók. 1223

Választék 1000 szoba butorból!!

Eladás csak készpénz ellenében, miért is a legolcsóbb árak mellett

BUTOR

teljes szobaberendezések, menyasszonyi kelengyék, nemkülönben egyes butordarabok, mind a legjobb munkások által készitve a legszigorubb felügyelet mellett.

Hálószobaberendezés matt, faragva 120, 135, 150, 165, 200, 250 frtért és feljebb
Ebédlő-szobaberendezés matt, faragva 135, 160, 180, 200, 250 frtért és feljebb
Szalon garniturák matt, aranyozva, 70, 80, 100, 130, 160, 200, 300 frtért és feljebb

VARGA MIHÁLY és Társai

magyar butoripar társaságnál 34372

Budapest, Belváros, IV., Koronaherczeg-utcza 2. Kigyó-tér sarkán.

A legujabb árjegyzéket, több mint 300 képpel, 25 krnak bélyegben való beküldése ellenében franco küldjük.

AZ EGYÉVI ÖNKÉNTES

a közös hadseregben és a magyar kir. honvédségben.

Kézikönyv egyévi önkéntes-jelöltek, továbbá papnövendékek, tanitójelöltek, öröklött mezei gazdaságok birtokosai, családfentartók és a hatóságok számára.

Az uj véderő-törvény (1889. VI. t. cz.) alapján hiteles forrásokból (törvényekből, rendeletekből, szabályzatokból és utasitásokból) szerkeszté

KACZIÁNY GÉZA

magyar kir. sz. k. v. honvédhadnagy.

Irálymintákkal. — Harmadik teljesen átdolgozott és tetemesen bővitett kiadás.

A teljes munka ára egy kötetben füzve 1.20.

Külön: I. füzet, 80 kr. — II. füzet (vége), 40 kr. Utánvét 15 krral több.

ELSŐ RÉSZ. **A védtörvény és a katonai szolgálat általános elvei.** A véderő-törvény. — Területi beosztás, hadkiegészitő hatóságok. — A rendes sorozás előmunkálatai. — Kedvezmény a tanulók számára a jelentkezés körül. — Az állitásra kötelezetteknek tilos megnősülniök. — A szolgálattól való mentesség kedvezményének érvényesitése. — A póttartalék.

MÁSODIK RÉSZ. **Az egyévi önkéntesek.** A védkötelezettség és tényleges szolgálat tartama. — Az egyévi önkéntesség föltételei. — A főgymnasiumokkal és főreáltanodákkal egyenjogu intézetek. — A tudományos képzettség igazolása felvételi vizsga által. — Az egyévi önkéntesek jogai. — A folyamodványok benyujtása és okmányolás. — Az orvosnövendékek-, gyógyszerészek- és állatorvosokra vonatkozó külön szabályok. — A hadköteles kor előtt folyamodók fölavatása. — Egyévi önkéntesek fölavatása sorozás utján. — Az egyévi önkéntesi jog utólagos megadása. — Az önkéntesi jog megadása póttartalékosok részére. — Az önkéntesi jog megadása háboru ideje alatt belépőknek. — Szabad választás a szolgálati kedvezmények között. — A honvéd-önkéntesek. — Az egyévi önkéntesi jog elvesztése. — Önkéntesek, kik hivatásszerü hadapródok akarnak lenni. — Tengerészjelöltek felvétele a hadi tengerészethez.

HARMADIK RÉSZ. **A tényleges szolgálat.** A szolgálat megkezdése, elhalasztása. — A szolgálat első éve. Áthelyezés más csapathoz, saját költségen szolgálók lakása, becsületügyi eljárás. — Az önkéntes-iskola. — A honvéd-önkéntesi iskola. — Altiszti vizsga, gyakorlati kiképzés. — A tiszti vizsga. — A tiszti kinevezésre szükséges okmányok. — A vizsga elhalasztása, le nem tevése. — Az egyévi önkéntesek második tényleges szolgálati éve. — Az egyévi önkentesek tényleges szolgálata a hadi tengerészetnél. — Az egyévi önkéntesek tényleges szolgálata a katonai igazgatási szakoknál. — Az egyévi önkéntes orvosnövendékek tényleges szolgálata. — Az egyévi önkéntes gyógyszerészek tényleges szolgálata. — Az egyévi önkéntes állatorvosok tényleges szolgálata. — A póttartalékosok egyévi önkéntesi szolgálata. — Az egyévi önkéntesek kezelése háboru (mozgósitás) esetén. — Kedvezmény a főiskolák hallgatói számára.

NEGYEDIK RÉSZ. **Tartalékosok és póttartalékosok.** A póttartalékosok katonai kiképeztetése. — Fegyvergyakorlatok. — A tartalék-legénység fegyvergyakorlatai. — A tartalék-tisztek (katonai hivatalnokok) és hadapródok (segéd-orvoshelyettesek) fegyver- (szolgálati) gyakorlatai. — Áthelyezés a honvédségbe. — Elbocsátás és kilépés a hadseregből (honvédségből). — Ügyirat-minták az első és második részhez. — Ügyirat-minták a harmadik és negyedik részhez.

Megrendelhető az „**EGYETÉRTÉS**" kiadóhivatalában Budapest, IV., Papnövelde-utcza 8. szám.

Hirdetések

e lap részére felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Papnövelde-utcza 8. sz.

Néhány nap mulva jelenik meg a

„Magyar Könyvtárban"

az Erzsébet királyné füzet

Ára, elhunyt királynénk arczképével ellátva **15 kr.**

Vidékre szóló megrendeléseknél az ár előre küldendő be az „**Egyetértés**" kiadóhivatalába.

A NEW-YORK

ÉLETBIZTOSITÓ-TÁRSASÁG.

Alapittatott 1845-ben, tisztán kölcsönösségen alapszik

minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesei nincsenek, az összes tőke és nyeremények a biztositottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1897. évi zárszámadásból:

Aktivák összege	**990**	**millió**	kor.
Évi bevétel	**206**	„	„
1897-ben a biztositottaknak kifizettetett	**95**	„	„
1897-ben kötött uj üzletek összege	**668**	„	„
Fölösleg	**84**	„	„

Az 1897-ban a biztositottaknak kifizetett nyereményosztalékok összege 13 millió koronára rugott.

A New-York a müvelt világ összes országaiban bir fiókokkal.

Referencziák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank.
A magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágositásokat ad a 32381

„NEW-YORK"

életbiztositó-társaság magyarországi vezérigazgatósága:

Budapesten, Erzsébet-körut 9—11. sz.

ERZSÉBET királyné

Ő cs. és kir. felségének arczképe

a) fényképészeti, b) nyomdai kivitelben.

Ötféle nagyságban. — (Méretek papirszél beszámitásával.)

1. sz. 88 cm. hosszu, 70 cm. széles fénykép 12 frt.
2. „ 65 „ „ 48 „ „ „ 6 „
3. „ 48 „ „ 32 „ „ „ 4 „
4. „ Kabinetnagyságban 1 frt.
5. „ Könynyomdai uton előállitott autotypia reproductio 41 : 27. cm. nagyságban 10 kr., postaküldéssel 20 kr.

E Schrotzberg müvész által festett kép, mely a müncheni királyi képtár egyik legdrágább kincse, eddigelé nálunk szinte ismeretlen. A mi másolatunk, melyet a királyné titkári hivatala által 1015/1894. sz. a. nyert legkegyelmesebb engedélylyel bocsátottunk közre, a lehető legnagyobb pontossággal és hüséggel adja vissza a remek olajfestmény minden árnyalatát. — Árak előre fizetendők az Egyetértés kiadóhivatalában.

ARANY KINCSTÁR

nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára.

Szerkesztette K. BENICZKY IRMA.

Ára füzve 80 krajczár. Kötve 1 forint. Utánvételes rendelésnél **15 krajczárral több.**

TARTALOM:

Az első segélynyujtás testi sérüléseknél és hirtelen bekövetkezett baleseteknél: Az emberi test alkotása. — A csontok. — A fő. — A hátgerincz. — A mellkas. — A medencze. — A tagok. — A csuklók. — Az izmok. — Az idegrendszer. — Az agyvelő. — A hátgerinczvelő. — Az idegek. — A sympathicus. — A vérkeringés. — A sziv. — A visszerek. — A vér. — A tüdők. — A viz és a vizeletanyag. — A vesék. — A bőr. — A táplálék. — A gyomor. — **Sérülések.** Zuzások. — Sebek. — Hogyan gyógyulnak a sebek? — Hogyan gyógykezeli az orvos a sebeket? — Vérzések. — Mérgezett sebek. — Csonttörések. — Hogyan gyógyul a csonttörés? — Hogyan mozditja elő az orvos a gyógyulás folyamát? — Mi az első segély csonttörésnél? — Ficzamodás és megrándulás. — Égési sebek. — Mit tegyünk megfagyott emberrel? — Vizbefulás. — Megfulladások. — Felakasztott ember. — Eszméletlenség. — Mérgezés. — Mit tegyünk a megmérgezettel? — **Sebesült- és betegszállitás.** — **Szemsérülés.** — **A házi gyógyszertár berendezése:** Fertőtlenitő szerek. Olajok. — Ásványfélék. — Gyógyfüvek. — **Kipróbált háziszerek:** Égetés-sebekre. — Almathea. — A naptól megégetett arczbőr. — Kitünő gyógyir. — Fagyás elleni szer. — Jó szer a bőratkák ellen. — Hajkihullás elleni szer. — Szunyog és méhszurás ellen. — Nyári mosdószer. — Szemlob elleni szer. — **Szépitő szerek:** A testbőr ápolása. — Az arczbőr ápolása. — Az arczbőr hibáinak gyógykezelése. — A szeplő. — A májfoltok. — A sárga arczbőr. — A kéznek ápolása. — A kellemetlen szájbüz. — A fogak ápolása. — A fogak betegségei. — A fejbőr és haj ápolása. — A hajnak természetszerü ápolása. — **Háztartás:** Folyékony enyv. — Olcsó illatszer. — Tartós és olcsó padlófesték. — Irósvajat eltartani. — Uj módja a kávékészitésnek. — Füstölt kolbász és sonka penészedése ellen. — Megsárgult fehérnemü. — Hogyan kell vizet forralni? — Sonkát, mely nagyon el van sózva. — Sóskát és labodát télire eltenni. — Zöld ugorkát télire eltenni. — Edényeket, melyekben petroleum volt, tisztitani. — Gyümölcsöt eltartani. — Franczia aszalt gyümölcs. — Muskatály izü gyümölcs. — Fénymázas tárgyakat tisztitani. — Rozsdafoltokat kiszedni. — Kitünő sonkapácz. — Előny a mosásnál. — Jó és olcsó talaj. — Legyeket szobából kipusztitani. — Jeget a hirtelen olvadástól megóvni. — Becsinált főzelék, ugorka. — Friss tojás. — Friss ugorkasaláta télen. — Dohos, penészes levegővel telt helyiségek. — Ragasztó, üveg és porczellán tárgyakra. — Avas vajat helyre hozni. — Fényezett butorok tisztitása. — A fának repedéseit betömni. — Cserépfazekat törhetlenné tenni. — Körteiz. — Piros rizs. — Hideg narancspuncs. — Ragasztó, mely a tüzet és vizet kiállja. — Jó tisztitó szer. — Ragasztópép papirszőnyegre. — Hajkefét tisztitani. — Tölgyfabutorokat sötétre páczolni. — Málna- vagy szamócaszörp. — Molyirtó-szer. — Szőnyegeket tisztitani. — Beszennezett butorhuzatot tisztitani. — Ablakragaszt feloldani. — Aranyozott keretek javitása. — Festett vörös bor. — Boros hordók kifüstölése. — Citromlevet sokáig eltartani. — Zavaros bort tisztázni. — Dohos pinczék tisztitása. — Boros üvegekre való szurok. — Friss ugorka télire. — Megromlott megsavanyodott bort helyrehozni. — Borszépités. — Ha a bor zavaros és eczetesedni kezd. — Szilvabor. Szőlő saját levében befőzve. — Tojást télire eltenni. — Szőlőt sokáig eltartani. — Kitünő mosószer. — Vörösbor-foltokat kiszedni. — Szőnyegek porolása télen. — Jó tapasz füstölő kályhákra. — Ragasztó petroleum-lámpákra. — A szuféreg ellen. — Tojást pótolni. — **Baromfitenyésztés:** A baromfi betegségei. — A szálféreg. — A pip. — **Kertészet:** Zöldséges kert. — A cziköriasaláta müvelése. — Csigák irtása. — Földieper-tenyésztés. — Csiperkegomba-tenyésztés. — A vetemények öntözése. — Chinai yam- vagy kenyérgyökér. — Óriási spárga. — Kihasznált spárgaágyak megujitása. — Téli saláta. — A melegágyak és üvegházak ablakai. — Tormatermelés. — Csiperkegombatermelés. — A fejes salátamag. — A pataféreg kiirtása. — Hónapos retek télen. — Korai burgonya. — Óriás karfiol. — Legjobb trágya. — Kerti munkák télen. — Januárban. — Februárban. — A kerti veteményeknek való talaj. — Timárcser mint trágya. A faszén a kertészetben. — Czellertermelés. — Csiperkegombatermelés a lóistállóban. — Virágos és diszkert: A kerti zsálya. — Pompás diszfa. — Rózsa nemesitésre való alanyok. — Szegfütenyésztés. — Uj kuszónövény. — A szobanövények táplálása. — Földibalha, zöldleveli tetü pusztitása. — Legjobb trágya cseréprózsák számára. — Magastörzsü rózsák. — A myrtus fácska virágzása. — Rheum giganteum. — Salvea argentea. — Szoba-virágok: Edény növényeknek való föld. — A calla virágzása. — Aralia. — A virágok szaporitása. — Magastörzsü rezeda. — Korán virágzó jáczint. — Kaktuszfélék. — Gyümölcsös kert: A gyümölcsfák trágyázása. — A gyümölcs érését gyorsitani. — A hernyófészkek. — Férgek kiirtása. — Gyümölcsfák tisztitása. — Fatapasz. — Tiszta és kemény kerti utak. — Meddő körtefák. — Jó oltóviasz. — Uj szaporitási módja a gyümölcsfáknak. — Öreg fák átültetése. — Szőlőtőke-szaporitás. — A köszméte-bokrokat pusztitó hernyó. — A tőknak korán virágzása. — A ribizkebokrok metszése. — Faviasz helyett collodium. — Oltogalyak szállitása. — Magastörzsü köszméte. — **Gazdászat:** Kötelek, gyékények. — Földbe vert karók. — Minden időjárásnak ellentálló máz. — Ugorka és tökvirág. — A vakand. — A lovak patái. — Kitünő trágyakeverék. — A ragya és más hasonló bajok ellen. — Az állatok rühbetegsége. — Szőlőtrágyázás. — Uj szőlőkapálási mód. — A szopós borjuk bélhurutja. — Hizó sertések. — Méhek etetése. — Ha a ló meghüléstől bélgözcsöket kap. — Zöld trágya. — Jó tejelő tehén. — Szőlőmagot olajnak használni. — A vonómarhát gyötrő bögöly elleni szer. — A burgonyabetegség. — Faoszlopok és karók tartósságát fokozni. — **Társadalmi szabályok.** — **Különféle hasznos tudnivaló:** Foltokat fehér atlaszból kiszedni. — Börviszketés ellen. — Hangyát elkergetni. — Bőrtalpakat vizhatlanná tenni. — Minden gazdasszonynak kell tudnia. — Kitünő likőr. — Olasz ratafia. — Zöld főzeléket. — A kifőzött kávé. — Jó ragasztó szer. — Ablaktisztitó szer. — Szines gyapjukelmék. — Melegágyra üveg helyett. — Fekete selyemszövetet. — A lábbelit vizhatlanná tenni. — A mészvakolatot. — Ágytollak tisztitása. — Szobalegyek kiirtása. — Jegyző-tinta. — Pinczebogár-irtás. — Olcsó máz. — Fontos készülék mühelyek és gyárak számára. — Az ablaküvegek befagyása. — Régi vas- vagy fareszelőt tisztitani. — Vizhatlan máz papirra. — Tükör- és képkeretek. — Zöld és aranyszint. — Vas- és aczélárukat. — Sárgaréz tárgyakat tisztitani. — Folyékony zománcz. — Jó szer a moly ellen. — Ragasztó aquariumok számára. — Sertészsirt. — Tintafoltokat. — Zsirban sült gombócz. — Vizhatlan enyv. — Gyapottal kevert vásznat. — Fekete gyapjuruhát tisztitani. — Lenyomott tükrös bársony. — Málnaszörp czukor nélkül. — Levegő-tisztitás betegszobában. — Olaj varrógépek, lőfegyverek stb. számára. — Finom diólikőr. — Legegyszerübb módja. — Rózsa-illat télen. — Kitünő almafelfujt. — Jó ragasztó. — Légypiszkot. — Lámpa-boritók és golyók. — Szilvát eczetbe. — Körte-saft. — Gummipapir. — egészséges ivóviz. — Virág-edény, tojáshéjból. — A sebek kiszivása. — Ólom mérgezések. — Álmatlanság. — Biztos szer a tetszhalál felismerésére. — Almát a töpörödéstől megóvni. — Rózsaillatos füstölőszer. — A fának tartóssága. — A betegek étkezésére vonatkozó szabályok. — Zsir betegek számára. — Percz-leves betegek számára. — Hideg hus kivonat betegek számára. — Kétszersült-leves csecsemők számára. — Tápláló hus-essentia nagyon elgyengült betegek vagy kis gyermekek számára. — Hökhurut-leves. — Paradicsomleves betegek és lábbadozók számára. — **Üditők:** — Limonádé betegek számára. — Eperbor. — Almaviz. — Erősitő-ital. — **Rizs-viz.** — Piritott kenyérlé. — Friss gyümölcs-viz. — **Arany házi szabályok:** A jövedelem. — **Családi élet és boldogság.**

Kapható az „**EGYETÉRTÉS**" kiadóhivatalában Budapest. IV., Papnövelde-utcza 8.

Fürdő- és üdülőhelyek a déli vasut mentén. 1044

Vonatösszeköttetések és menetárak Budapestről (déli vasuti pályaudvar).

Abbazia	Pragerhofon át	Budapest d. v. Abbazia-Mattuglie	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 8·56 este 9·17 d. e.	Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. o. 52·08, II. 37·28, III. 23·89 frt.
Arco		Budapest d. v. Arco	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·50 d. e. 6·42 este	Menettérti jegyek **Mori** állomásig 30 napig érvényesek* gyorsvonatokra: I. oszt. 66·05 frt. II. oszt. 47·46 frt, III. oszt. 30·77 frt.
Auenhof	Pragerhofon át	Budapest d. v. Velden	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 7·38 este 6·49 regge 1·50 d. u.	30 napig érvényes menettérti jegyek* **Velden** állomásig, gyorsvonatokra: I. oszt. 40·06 frt, II. oszt. 27·94 frt, III. oszt. 17·76 frt.
Balaton-Földvár		Budapest d. v. Balaton-Földvár	ind. érk.	6·55 reggel 8·00 d. e. 2·35 d. u. 8·00 este 9·25 este 11·07 d. e. 10·26 d. e. 6·13 este 10·34 este 1·24 éjjel	Gyorsvonat I. oszt. 9·95 frt, II. oszt. 7·25 frt, III. oszt. 4·50 frt. Postavonat I. oszt 7·10 frt, II. oszt. 5·35 frt, III. oszt. 3·55 frt. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.
Brennerbad	Pragerhof-Franzensfesten át	Budapest d. v. Brennerbad	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 5·18 reggel 2·52 d. u.	30 napig érvényes menettérti jegyek: gyorsvonat I. oszt. 62·34 frt, II. oszt. 44·66 frt, III. oszt. 28·90 frt.
Daruvár		Budapest d. v. Daruvár	ind. érk.	8·00 reggel 9·25 este 8·53 este 12·09 d. u.	Postavonatu menetjegyek **Barcsig**: I. 11·90, II. 7·90, III. 5·40 frt. **Barcsról** 30 napig érv. menettertijegyek: I. 6·50, II. 4·50, III. 3·00.
Fonyód-fürdőtelep		Budapest d. v. Fonyód-fürdőtelep	ind. érk.	6·55 reggel 8·00 reggel 2·35 d. u. 11·58 d. e. 10·54 d. e. 7·06 este	Postavonat I. 9·60 frt, II. 7·20 frt, III. 4·80 frt, Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.
Gleichenberg	Pragerhofon át	Budapest d. v. Purkla	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 7·54 este 8·13 d. e. 2·59 d. u.	30 napig érvényes menettérti jegyek **Spielfeld** állomásig, gyorsvonatokra I. 29·80 frt, II. 20·56 frt, III. 12·75 frt.
Gossensass	Pragerhof-Franzensfesten át	Budapest d. v. Gossensass	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 4·38 reggel 2·22 d. u.	30 napig érvényes menettérti jegyek* gyorsvonat I. 58·65 frt, II. 41·88 frt, III. 26·82 frt.
Görcz	Pragerhofon át	Budapest d. v. Görcz	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 9·47 este 10·08 d. e. 6·34 este	30 napig érvényes menettérti jegyek: gyorsvonat I. 55·79 frt, II. 40·08 frt, III. 25·58 frt.
Héviz		Budapest d. v. Keszthely	ind. érk.	6·55 reggel 8·00 reggel 2·35 d. u. 8·00 este 9·25 este 1·10 d. u. 1·10 d. u. 8·20 este 12·02 éjjel 3·25 reg.	Menettérti jegyek **Balaton-Szent-Györgyig.** Gyorsvonat I. 15·60 frt, II. 10·95 frt, III. 6·80 frt. Posta I. 10·80 frt, II. 8.10 frt, III 5·40 frt. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényes.
Lipik		Budapest d. v. Pakracz-Lipik	ind. érk.	8·00 reggel 9·25 este 10·— este 1·20 d. u.	Postavonatu menetjegyek **Barcsig**: I. 11·90 frt, II. 7·90 frt, III. 5·40 frt. **Barcsról** 30 napig érvényes menettérti jegyek: I. 7·50 frt, II. 5·00 frt, III. 3·50 frt.
Meran	Pragerhofon át	Budapest d. v. Meran	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 8·00 reggel 2·59 d. u.	**Bozen-Gries** állomásig 30 napig érvényes* menettérti jegyek, gyorsvonat: I. 62·34 frt. II. 44·66 frt, III. 28·90 frt.
Pörtschach am See	Pragerhofon át	Budapest d. v. Pörtschach a. S.	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 7·24 este 6·38 reggel 1·38 d. u.	**Pörtschach am See** állomásig 30 napig érvényes* menettérti jegyek, gyorsvonat I. 40·06 frt, II. 27·94 frt, III. 17·76 frt.
Rohitsch		Budapest d. v. Pöltschach	ind. érk.	8·00 reggel 6·55 reggel 8·00 este 9·25 este 3·05 d. u. 8·08 este 3·33 reggel 9·— d. e.	30 napig érvényes menettérti jegyek **Pörtschach** állomásig, gyorsvonat I. 30·94 frt, II. 21·44 frt, III. 13·32 frt.
Römerbad		Budapest d. v. Römerbad	ind. érk.	8·00 reggel 6·55 reggel 8·00 este 9·25 este 4·06 d. u. 9·30 este 4·33 reggel 10.32 d. e.	30 napig érvényes menettérti jegyek **Römerbad** állomásig, gyorsvonat I. 35·02 frt, II. 24·46 frt, III. 15·36 frt.
Semmering	Kanizsa-Pragerhofon át	Budapest d. v. Semmering	ind. érk.	8·00 reggel 6·55 reggel 8·00 este 6·45 este 2·59 éjjel 7·05 reggel	Gyorsvonatu menettérti jegyek 30 napig érvényes: I. 38·72 frt, II. 27·25 frt, III. 17·22 frt.
Siófok		Budapest d. v. Siófok	ind. érk.	6·55 reggel 8·00 reggel 2·35 d. u 4·50 d. u. † 8·00 este 9·25 este 10·41 d. e. 10·07 d. e. 5·48 d. u. 8·07 este † 10·13 e. 12·59 éjjel	Gyorsvonatu menettérti jegyek I. 8·50, II. 6·15, III. 3·80 frt. Pósta „ „ „ I. 6·—, II. 4·50, III. 3·— frt. Tekintet nélkül a kiadás napjára a fürdőévad végéig, azaz szeptember hó 30-ig bezárólag érvényesek.
Tobelbad	Pragerhofon át	Budapest d. v. Premstätten-Tobelb.	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 6·12 este 8·06 reggel 1·31 d. u.	**Graz** állomásig 30 napig érvényes menettérti jegyek gyorsvonatokra. I. 29·80 frt, II. 20·56 frt, III. 12·75 frt.
Toblach	Pragerhofon át	Budapest d. v. Toblach	ind. érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 12·54 éjjel 10·49 d. e. 7·14 este	30 napig érvényes* menettérti jegyek, gyorsvonatokra: I. 53·07 frt, II. 37·71 frt, III. 24·28 frt.
Tüffer		Budapest d. v. Markt-Tüffer	ind. érk.	8·00 reggel 6·55 reggel 8·00 este 9·25 este 3·57 d. u. 9·20 este 4·25 reggel 10·22 d. e.	30 napig érvényes menettérti jegyek **Mark-Tüffer** állomásig gyorsvonat: I. 34·27 frt, II. 23·92 frt, III. 15·00 frt
Velden	Pragerhofon át	Budapest d. v. Velden	ind érk.	8·00 reggel 8·00 este 9·25 este 7·38 este 6·49 reggel 1·50 d. u.	30 napig érvényes* menettérti jegyek **Velden** állomásig, gyorsvonat: I. 40·06 frt, II. 27.94 frt, III. 17·76 frt.
Varasd-Teplitz	Csáktornyán át	Budapest d. v. Varasd-Teplitz	ind. érk.	6·55 reggel 9·25 este 5·30 d. u. 7·05 reggel.	Póstavonatu jegyek **Csáktornya** állomásig: I. 10·80 frt, II. 7·20 frt, III. 4·80 frt.

* Május hó 1-től augusztus hó végéig eső időszakban váltott jegyek f. évi október hó végéig érvényesek.

† Junius hó 1-től szeptember hó 15-ig közlekedik.

Tulajdonos és kiadó: „Egyetértés" Hirlapkiadó, Irodalmi és Nyomda-Részvénytársaság. Budapest, Nagy Sándor könyvnyomdájából IV., Papnövelde-utcza 8. sz.